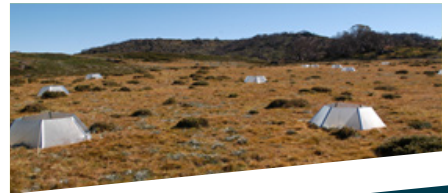

Ukiuqtaqtumi Qauyihimannuarviat: Aqhaliat Kangiqhipkaidjutit

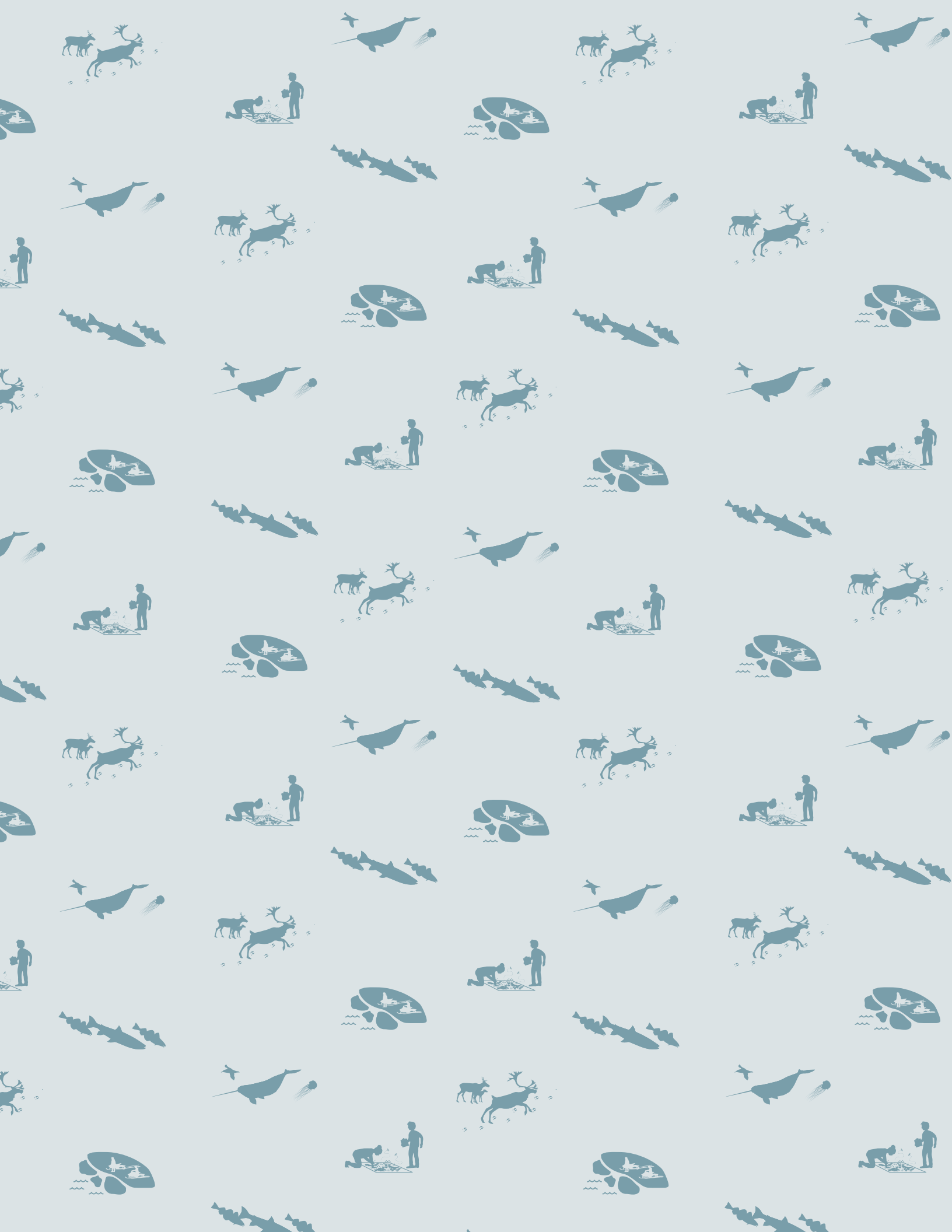
Atautimiitut 4-mi

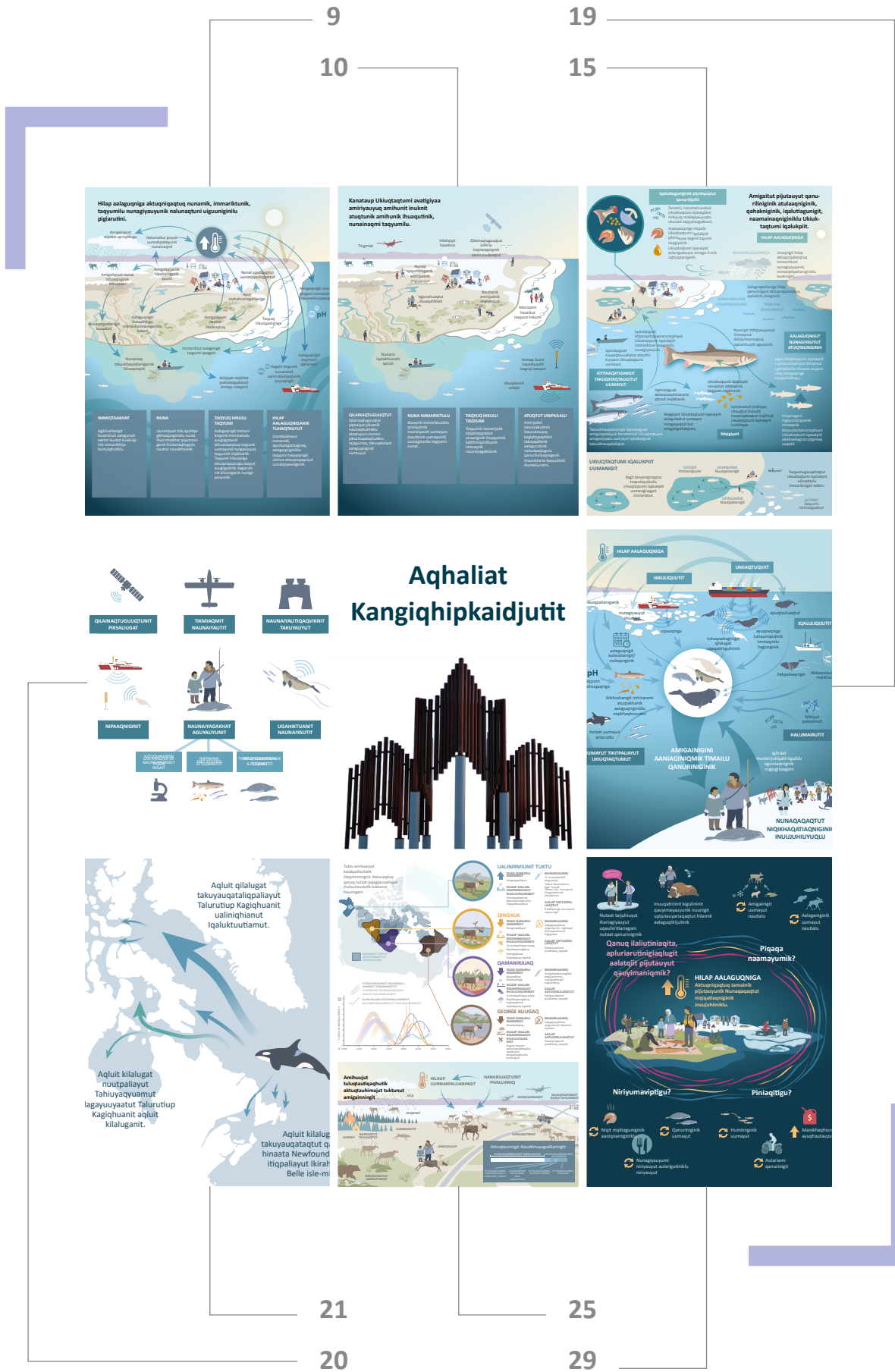

Polar Knowledge
Canada

Savoir polaire
Canada

Canada

Uqautauyut

- 6** Avatikhanut
Aallannguqpallianingit
Kitikmeot Nunangani
uataanit Nunavut unalu
Ulukhaqtuuq nunangani
kivataanit Nunatsiami
- 13** Iqalukpit uvani
aallannguqpallianingit
qulvahiktumi

- 16** Imarmiutaujut
Anngutikhat uvani
aallannguqpalliajut
Ukiuqtaqtuq Tarjungit
- 22** Tuktut – Uummanmi
tigliktuq Maniqqami

- 26** Kangiqhihimajangit
atuliqtangit
haffumani hilaup
aallannguqpallianingit
niqikhailliuqtunut
Qulaviktumi
Nunaqaqaaqhimajunut
Nunaliit

Naunaitkut titiqqat

- 31** SmartICE nunalingni hiku
munaqhainiq
- 33** Ilitqahirijangit unalu
munaqhainirnut nunaup
iluani auktulaittutiluani
Qurluq Nunallaangit
Minnguivik
- 35** Kanatamiujut Nahittaqtiit
Tarjumi Munarijaat (CROW)

- 37** Qulvahiktumi
Ukiuqtaqtuq nauttiangit
unalu nunamiutaujut
anialaquitiliurniit
- 39** Qitirmiut Tarjunga
Qaujihariniq Ilittuqhaijut
(K3S)
- 41** Atuqattaqtangit
ikummatitigut avatikhangit
ihivriurnikhanut

- 43** Nunavut havigaliit
munaqhainirnut piliriakhaq
ilitturvikhangit havaakhaq
- 45** Halumaittumik
munarijauningit qaujihariningit
- 47** Halumaittut imaq
munarijaujukhat
- 49** Qitirmiut qalviit
munaqhainirnut
hivuuranaittut
unalununamiuqatigiit-
kigligutaanit tukhiutijangit

Hivuniqhivaalirutikhanik Ukiuktaqtumi
Qauyimayayunik Kanatami,
ilagarutinikluniitajikutainik uuma
unipkaap, uqaqvigijavat una:

**Kanatamiut Qutiktumi Ilituqhaivikmik
Havakviuyuq**
1 Uvajuq Apqutaani, Titiraqaqvikmi
Qiyuqut 2150
Iqaluktuutiami, Nunavumi X0B 0C0
Kanatamia

e-mail: info@polar.gc.ca
telephone: 877-221-6213
fax: 613-947-2410

Ukiuqtaqtumi Qauyihimanuarviat:
Aqhaliat Kangiqhipkaidjutit
ISSN 2816-3923

© Ataniqakyuaq Kuin Pijutiqaqnigani
Kanatamik, 2021-mi

Ukiuqtaqtumi Qauyihimanuarviat
(2021-mi) Aqhaliat
Atautimiitut 4-mi
DOI: 10.35298/pkc.2021

Twitter [@POLARCanada](https://twitter.com/POLARCanada)
Facebook [@PolarKnowledge](https://www.facebook.com/PolarKnowledge)
Instagram [@polar.knowledge](https://www.instagram.com/polar.knowledge)
LinkedIn [linkedin.com/company/
polar-knowledge-canada](https://www.linkedin.com/company/polar-knowledge-canada)
Website canada.ca/polar

Avatikhanut Aallannguqpallianingit Kitikmeot Nunangani uataanit Nunavut unalu Ulukhaqtuuq nunangani kivataanit Nunatsiami

Naitumik Uqauhiq

Piqaqtuq amihunik aktuqnginik takuyayunik kituniliqaa Kanatamiut Ukiuktaqtuani aalaguqnganit avatauyumi qanuriniganik. Uunakpalianiga qilainaup inugiakhivalianiganit Ukiuqtaqtumi uunakpaliajutauyuq qilamitqiyamik humiliqaa Nunaquyumi, atuqtauqataliqhunilu hilaluqngit humiliqaaa Ukiuqtaqtumi. Nalunaqhivaliavlunilu hila, manirainaqmi ikulaaqnginik, uyalukniganiklu anuqip piqhiqnikmiklu nahuruyayut hatqiqnginik, aktuqniqaqtunik ukiuktaqtumi nunagiyayunik. Hilap uunaqngiga qanuriliurutauyuq tamainit Ukiuktaqtumi inuuyunik, uumayuniklu nautialu nautiaguinaqnginik, hunauliqat kuukat taqyuilu hikuvalianiganik hikuiqnginiklu, ivyuniganiklu taqyumi hikup nunaplu qiqumanigani. Kanatamiuni Ukiuktaqtumi nunagiyayut uunakpaliayut ukiumiluaq. Nipalukngit aktuqniqaqtut tuktunik umikmakniklu, hikuiyaitilugit niqikhaqhiuriamikni. Aputiqaqngiga naitqiyauliqtuq. Nunap qiqumaniga aukuqpaliayuq mahaktiqaqnginiklu. Ukiuktaqtumi nautiat aalaguliqtut naunaqnginik, ilagini nunani hilap aalaguqngiga nauvigitqiyait, uqpivaluit amigaiqpaliayut, nauninuilu amigaiqpaliayut. Kiguani, napaaqtuqaqngiga tikitpalianiaqtuq Ukiuktaqtumut. Taqyumi immaq aalaguliqtuq amigaiqpaliavlutik immarikngit hiuravaluilu aukuqnginik, aktuqniqaqtulu una taqyumi uumayunik kumarunuanit iqaluknut taqyumilu aguyakhat. Hilaquyumi taqyup immaqngiga mikitqiyauniaqtuq Kanatamiut Ukiuktaqtuani ihumagikpata atpahiknut nunat qiqigtani humiliqaa hilaquyumi. Ukiuqtaqtumi Tayumi Hiku aukuqpaliayuq, una aktuqniqaqtuq aanigitaagani hikumi aulaarutini.

Piqaqtuq huli ilituriyaagani aktuqnginik hilap aalaguqpalianiganit avatauyumi Kanatamiut Ukiuktaqtuani. Naunairutiluaq ila nipaluktut, uunaqnganik, nautiat aalaguqnginik amigaitqiyalu takuyaulaqtut, naunaiyaqtaulutik amiriyaulutiklu. Amirivaalirutikhat, tamanik nunagiyauyumi nunamilu, ihariagiyauyut ukua naunairutit iliturijutigigiyaaptikni avatauyumik qanuqlu aalaguqpalianiganik ukiuni. Amirijutit pipkainiaqtut hivunihijutinik ikayuriagani kagiqhijutiptiknik iliturijutauluaqtunik, pipkaiviagiptikni iluingaumayunik kiujutinik apiqutinik nunami ihumagiyauyunik. Nunanik naunaiyaiyt havaqatiqariaqaqtut Nunaqaqaqtut Qauyimayainik tigumiaqtinik kagiqhitiariagani ukua iliturijutauluaqtuq.

Kagiqhivaaliriagani avatauyuq aktuqtauniganit hilap aalaguqnganit ilaliutiyaaganilu Nunaqaqaqtut Qauyimayainik Naunaiyautilu Qavlunaanit, Ihuaqhaiyt hatqititihimayut ukuniga siksini Hatqiqpaliayunik Atuqtakhanik:

1. Ihuaqhailutik ilituqhautini ikayuqtriigutinik ukiuktaqtumi inugiyaini ihumagiyaaqtunik nunagiyauyumit ilituqhautinik ihariagiyauyunik, qauyimayauyuniklu avanmut atuqtiniginik qauyimayauyuniklu hanajutinik tamaini pijutauyunik avatauyuq aalaguqnganik ilituqhautinimi nunami.
2. Ihuaqhaqnginik nutaat avatauyumik iliturijutauyut Nunaqaqaqtut ihumaqhuutainik tigumiaqtit. Ilaqalaaqtut iliturijutinik ihuaqhaqtainik Nunaqaqaqtut Qauyimayainik tigumiaqtit naunaiyaiyilu kavluunaanit ilaulaatut ilituqhautimi. Iiliturijutit ihuaqhaqtaulaaqtut nunani nunagiyauyunilu ihariagiyainit.
3. Iniqhilutik Nunagiyauyumit Amirijutini hulijutinik hivituyumik ikayuutiqaqlutik pijutauyunik ayuruirutinik nunagiyauyumi katitirijutauvlunilu ajikiinik, atunaqtunik, takujutautiaqtuniklu avatauyumik iliturijutinik.
4. Hanalutik atuqtakhanik Inuit inulramiit ilauyaagani amirijutini havaani aturiaganilu ilituqhautini piqutinik ilihaqniqmilu ihuaqutinik pivaliayaagani nanminik inulramiqnit havaariyainik (ajikuta, 44-mi).
5. Ihuaqhailutik atuqtakhanik nalautaarutinik qanuq hilap aalaguqnganik aktuqniqaqniaqmagaa atuni nutaqtiriit, ikayuriagani ihuaqhaqngini.
6. Ihuaqhailutik ihuaqhautinik avanmut atuqtitaagani hivunihijutit qahaktunik inuknut ayuqnaituniklu aturiagani.

Hilap aalaguqniqa aktuqniqaqtuq nunamik, immariktunik, taqyumilu nunagiyauyunik nalunaqtuni uiguuniginilu pigiarutini.

IMMIQTAAKHAT

Agiklivalianigiti kuuknuiut aalaguruti-vaktut kuukat kuuknig-inik immarikhiju-tauhuiqhutiklu.

NUNA

Uunatqiyak hila aputiqa-gikhaaqniqiniklu nunat ihuivutivaktut qiqumani-ganik hivituriaqhugulu nautiat nauvikhaanik.

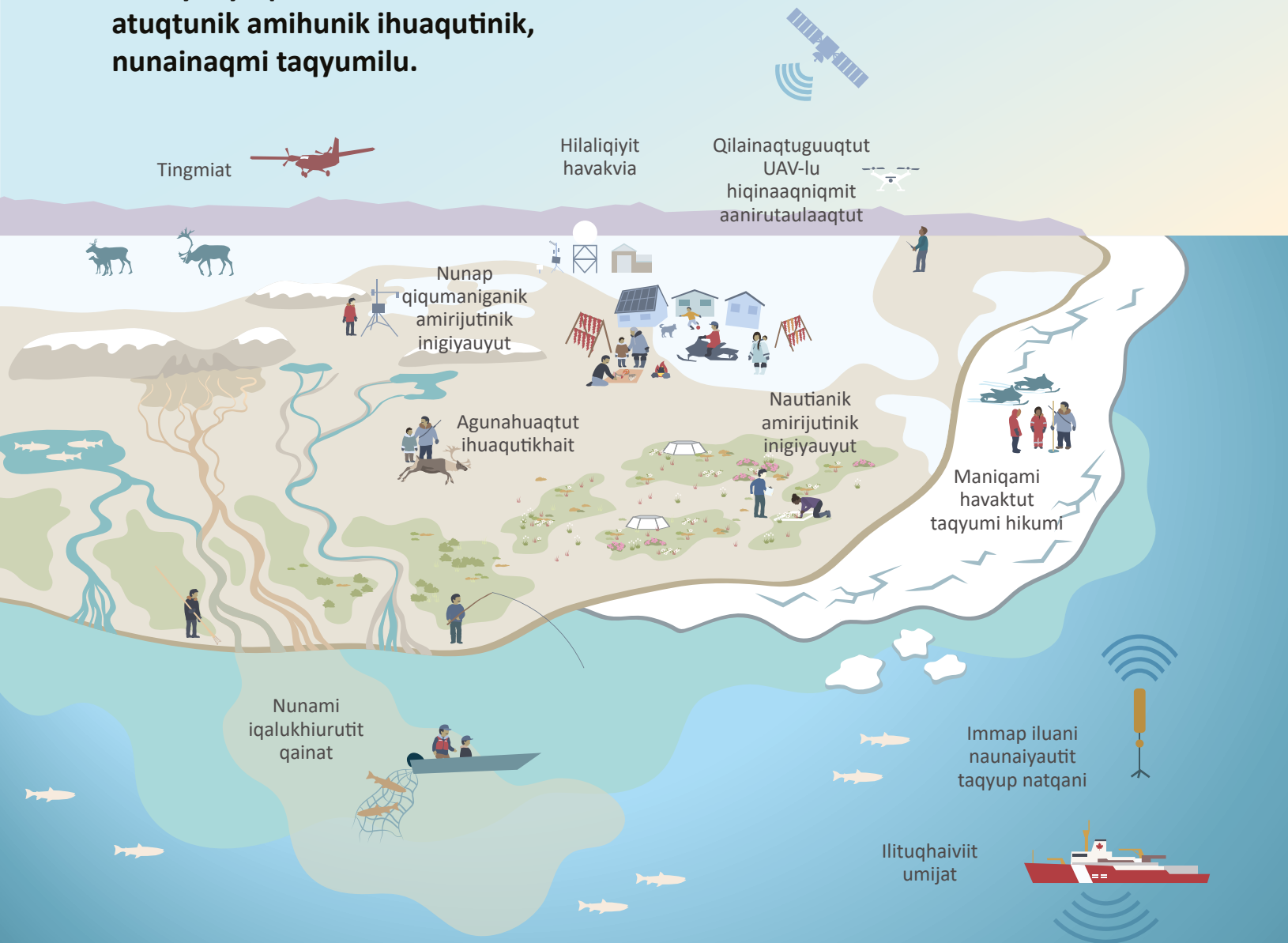
TAQYUQ HIKULU TAQYUMI

Aalaguqniqit immari-kniginik immavalluit avugiigutainit aktuqniqaqtuq taqyumi uumayunik tungaviyuuq taqyumi niqikhanik. Taqyumi hikuiqniqa aktuqniqaqtuqlu taqyut avugiigutunik ilagiaruti-nik ahiuniganik nunagi-yauyunik.

HILAP AALAGUQNIQANIK TUHAQTAUYUT

Uunakpaliayut nunainait, aputiqaqpalaaginiq, aalaguqniqiniklu taqyumi haqvaqniqit utimut aktuqniqaqiyut uunatqiyauniganik.

Kanataup Ukiuqtaqtumi avatigiya amiriyauyuq amihunit inuknit atuqtunik amihunik ihuaqutinik, nunainaqmi taqyumilu.

QILAINAQTUGUUQTUT

Qilainaqtuuguuqtut pipkaiyut piksanik naunaipkutiniklu ataqtuyuni nunani piksaliuqataqhutiklu tajaguinaq, takuupkaiyut aalaguqniqinik nunauyut.

NUNA IMMARIKTULU

Nunanik immariktuniklu amirijutinik naunaiyautit uumayuni (nautianik uumayunik) uumagitunilu ilagiyaini nunat.

TAQYUQ HIKULU TAQYUMI

Taqyumik munarijutit ilaqainaqpaktut atuqniqinik ihuaqutinik katitiriniqmikluniit immaqnik naunaiyagakhanik.

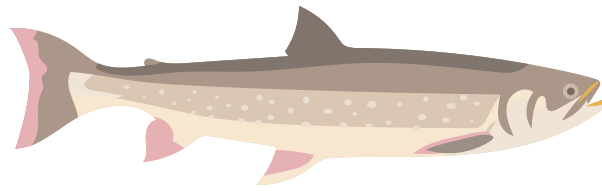
ATUQTUT UNIPKAALU

Amirijutini naunaipkutinik ikayuutauyuq kagiqhiyaaptikni takuyaptiknik aalagurutinik nalautaaqlugulu qanuriliulaaqniganik hivunikhami ikayuutinik ihumaliurutini.

Iqalukpit uvani aallannguqpallianingit qulvahiktumi

Naitumik Uqauhiq

Iqaluit atuqtauluaqpaktut Inuit ilitquhiini, niqikhaqatiaqniqmi, aaniagitaaganilu amihuni ukiuni. Ukiuktaqtumi iqalukpiit niqigiyauginaqtut humiliqaa Inuit Nunagani. Mikiyut niuvrutiaqqtut iqalukpiknik atuqtitiyut havaanik ilagini nunagiyauyuni.

Ilituqhautit takuupkaiyut taqyuup hiqyata qanurinigit, uunaqnigit, taqyuqniniganik, niqigiyauyut, niqikhaqhiuqtulu ahu, aktuqniqalaatut humi ukiuqtaqtumi iqalukpiit humugauniginik taqyumi aaniaginiginiklu. Uunaqniga atuqniqaqluaqtuq ukunani. Iqalukpiit qanuriliurutiqalaaqtut uunakpalianiganit taqyumi immauyup. Naitqiyaukpat taqyuq hikuqaqniga, taqyumugauvaktut iqalukpiit taqyuliaqnarinqiarunaqhivut taimainiganit hivitutqiyamiklu taqyumiulutik niriniariamikni. Inniarunaqhivut hivituutqiyamik itiniqmi immaqni, niglaumayunik atuqluarumakmata. Ahianit hinaata kitpaanarunaqhivut itiniqmi, niglaumatqiyauyunik aturumagamik. Ahianiitumayunaqhivut hinaanit ikalruit naniani nunat uunnakpakmat. Uunatqiyaniq immaqni iqalukpiit niriqatarumainaqttut. Niglaumatqiyani immaqni Ukiuktaqtumi Iqalukpiit niriqatariaqagitut. Una pijutauyunaqhiyut nuuniginik ugahiktuanut hinaata itiniqmuluniit immaqmut, niglaumatqiyaniq immaqnik nugutpalianigani auyap.

Aalaguqnigit niruyamiknik tukiqalaaqtuq niqikhat qahaktut ukunuga aalaguqpalianiginik. Qaganuaq uunaqpalianiga taqyumilu hiquiqpalianiga tikipkaiyuq hivuraanit iqaliknik uumayunik ajikutainik innagayat, ualiqhianilu iqalukpiit Ukiuktaqtumi immaqnut. Nunagiyauyuni ayugitut amiriyut ukuniga nutaanik tikitunik – ilagit takuhimayut niqainait iqalukpiit nirivaktut innagayanik niqait aupayaaruiqpaktut – kihiani naunaqmat huli qanuq aktuqniqaqmagaa ukiuktaqtumi Iqalukpiknik ahiiniklu ukiuktaqtumi uumayunik. Ualiqhiani Iqalukpiit nuutpaliayut ukiuktaqtumut aktiqniqaqnarunaqhiyut iqalukpiknik kitpaayunik hivuraani ilagini Ukiuqtaqtup. Kihiani, hivuraani kitpaanigit Atlantic-mit iqalukpiit qaliriigutauyuut iqalukpikni, ukualu malruuk uumayuk akitaqutautigituk ikliqaqvikhanik maniqaqpakmata aalatqiini nunagiyauyuni. Ilituqhaivaalirutit ihariagiyauyut ilitaami qanuq hivuraani Iqaluit nuutpaliayut ukiuktaqtumut aktuqniqaqmagaa iqalukpiknik.

Hikuiqnarikhiga ihuaqhivaalirutauyuq qanuriniginik Ukiuktaqtumi Iqalukpiit ilagini nunani, hivitutqiyamik nirinialaaqmata taqyumi.

Qanuraaluk takuukhauvaliqtunik uumayunuani halumailrut PCB-tut ikiklivaliyut Ukiuktaqtumi Iqalukpiit. Havivaluk, (Mercury), ilikut takuukhauyuq, amigailaaqtuq avatauyumi himiktuutinit uyarakhuiqniqmilu. Una ihumaaluutauyut Nunatsiavut-mi. Ilituqhautit takuupkaiyuq qanuraaluk havivaluqaqnginik taqyumugauqataqtut ukiuqtaqtumi iqalukpiit mikiyut, ataaniitut agitilaaginit piqaqyauniginik niuvigakhanik niuvrutauniginik maliruakhani. Iqalukpiit nuuyuitit taqyumut ukua ilaa kitpaaginaqtut mikiyuni tattini, agitqiyamik piqaqniaquuqtut halumailrunik.

Kagiqhivaaliriaqaqtugut pijutauyunik amigainiginik, qahaknginik, halumatiaqnginik, amigainigini naamainaqnganik Ukiuktaqtumi Iqalukpiit, taja hivunikhamilu. Hakugiktukut ajiqinilu ikayuqtiriigutini ilituqhaiyinit, nunagiyauyunit, Nunaqaqaqtulu qauyimayainik tigumiaqtinit, piniqtaqvut ukua kagiqhijutit.

Iqalutiaguniginik pijutiaqtut qanurilijutit

PCBS
DDTs
Hg

Tamaini, halumailruvaluit Ukiuktaqtumi Iqalukpiikni mikiyuq, mikitqiyayuqu lu ukunani taqyuliaqaktuni.

Aupayaaqniga niqaata Ukiuktaqtumi Iqalukpiit pihimayuq ilaginit tayumi niqigiyainit.

Ukiuktaqtumi Iqalukpiit aularigutauyut omega-3-mik uqhuqaqnanit.

Amigaitut pijutauyut qanuriliniginik atulaaqnginik, qahaknginik, iqalutiagunigit, naamainaqnginiklu Ukiuktaqtumi Iqalukpiit.

HILAP AALAGUQNIGA

IMMAVALUQAQNGIGA ANURI

Unaqngit hilap aktuqniqalaaqtuq immariktuni nunagiyauyunik, immaiqtitpalianiginiklu kuukngini.

Aalaguqpalianiga hilap qanuriginani aktuqniqalaaqtuq iqaluknik pivagiami.

HUNAUNIGANIK HIKUIYAQNGANIK

TAQYUMI QANURINIGIT

AALAGUQNIGIT NUNAGIYAUYUT ATUQTAUNIGINIK

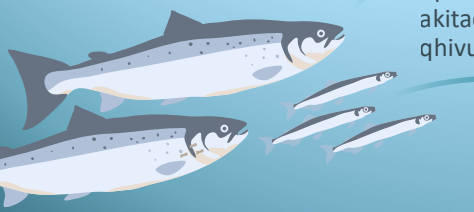
Ilagit Ukiuktaqtumi Iqalukpiit nuuniarunaqhiyut itiniqmut ugahiktianilu hinaata auyami hilap aalaguqniga atuqpaliatilugu.

Nuunigit ittitqiyauyunut immaqnut ikiklijutauniaqtuq iqalukhiuqtit aguyainik.

Iqalukpiguat kitpaaqatiqaqniarunaqhiyut Ukiuktaqtumi Iqalukpiit immariktuni taqyumilu nunagiyauyuni.

Iqalukpiguat kuvyaqtauvaiqtut atautini kuvyani Ukiuktaqtumi uumayut.

KITPAAQATIGINIGIT TAKUQATAQTAUGITUT UUMAYUT

Takuukhauqataqngit iqalukpiguat amigaiqpaliayut Kanatamiut Ukiuktaqtuani amigaitqiyalu uumayut iqalukpiguat takuukhauqataliqtut.

Iqalukpiguat akitaqutautiniaruna qhivut niqikhanik.

Ukiuktaqtumi Iqalukpiit nirivaktut aalatqiiinik taqyumi niqikhanik.

Kumarunuit (mikiyut, kituuqtut itunuit) atuqniqatiaqtut niqikhait Ukiuktaqtumi Iqalukpiit humiliqaa.

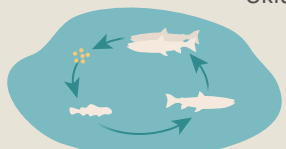
Niqigiyait

Niqigiyait Ukiuktaqtumi Iqalukpiit aalagulaatut uumayut innagayaqtut itut amigaiqpaliakpata.

Iniqariagani niglaumatqiyainik immaqnik ikayuutaularunaqhiyut Ukiuktaqtumi Iqalukpiit akiklivaliaginarutiginiq uuqtait.

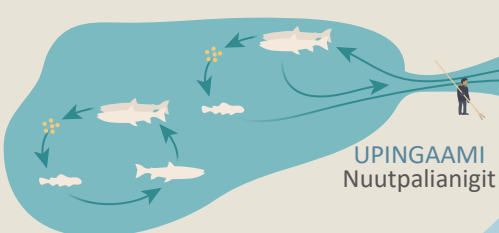
UKIUQTAQTUMI IQALUKPIIT UUMANIGIT

Ilagit talvaniiginaqtut taqyuliayuitutlu Ukiuktaqtumi Iqalukpiit uumavigivagait immariktut.

UKIUMI Immarigtumi

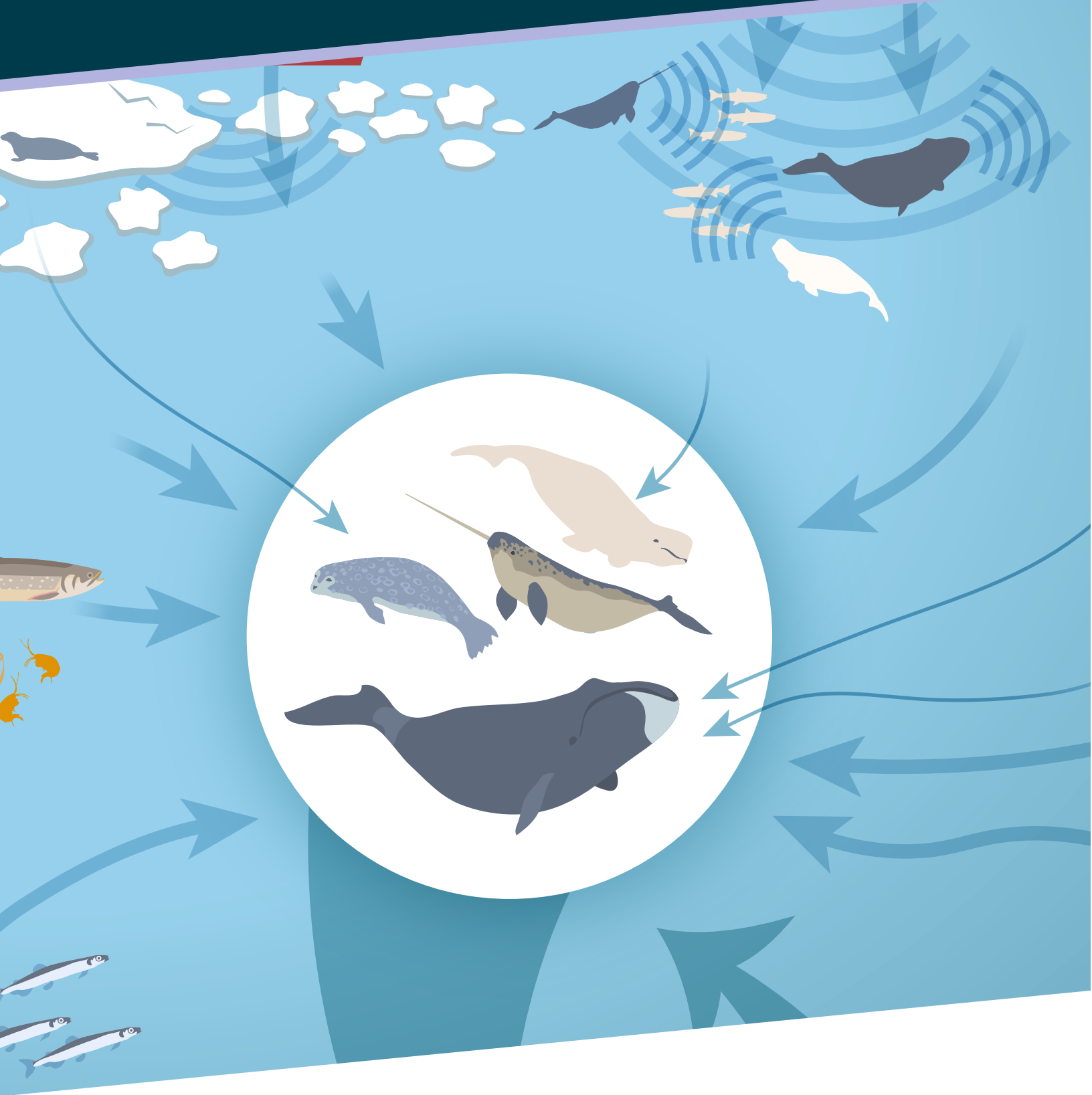
UKIAKHAMI Nuutpalianigit

UPINGAAMI Nuutpalianigit

Taqyumugauqataqtut Ukiuktaqtumi Iqalukpiit ukiivaktulu immarikngini tattini.

AUYAMI Taqyumi niriniaqaktut

**Imarmiutaujut Anngutikhat uvani aallannguqpalliajut
Ukiuqtaqtuq Tarjungit**

Naitumik Uqauhiq

Kanata'm Ukiuqtaqtuq tarjungit hilarjuangit hivitujuraaluk inuuhimajunit. Uvanngat mikijuraaluit nauttiat inuuhimajut hiku ataani unalu hakugikhivlutik nunat avataita iluliqaqtut nakuuqpiaqtumik hiqinirlu niqiliuqtunit, innut tallimat naahautigut uqumaidjutiqaqtut arvit qilalugat hiqumilaaqtut hikumi aniqhaariami, avatigijaat ahiqanngittuq— ajurnaqtuq, ahinut ilaqtigiikhutik nuvihimajuq munarijaujut hilaqutitigut aallatqiit haffumani tarjuq hikuanit.

Hamnavlunilu avatingit hiqumilaaqtut hakuittullu hilaup aallanguqpallianingit. Imaatuuvluni Ukiuqtaqtuq uunarningit puqtuhilaaqtuq, tarjuq hikuliqhuni ukiakhami, hiku ahirulaaqhuni upinngalihaaqtumi, pulavlunilu ikitqiijaanit tarjumi. Ajuqhautihimalaaqtangit iqalungnut unalu imarmiutaujut anngutikhat, aanniaqtailiningillu Inuit Nunaliit niqikhaanit.

Nutaaq uumajuit tikitpaliqtut. Humiliqaak qanilruani, haffuminngatut, aarluit takukhauqattanngitkaluaqtut qulvahiktumi Ukiuqtaqtumi, kihimi Inuit takukhauvaliqtangit tadjja. Tahapkuat mikijut qilalugat hikumunngaujuittut ahirulaarmadjuk puqtunnak hulungit. Taimaa angmaumainnaliqtuq imaq ingilralaaqtut tununnganarmi, nanihilaaqtut nirijuktangit angujaami ajurnanngittuq. Tuugaalit, niqinnarijaujut Inuit Nunaliit, qaujimattianngittutiglu aarluit qanulikiaq iqhinanngittuuvlutik.

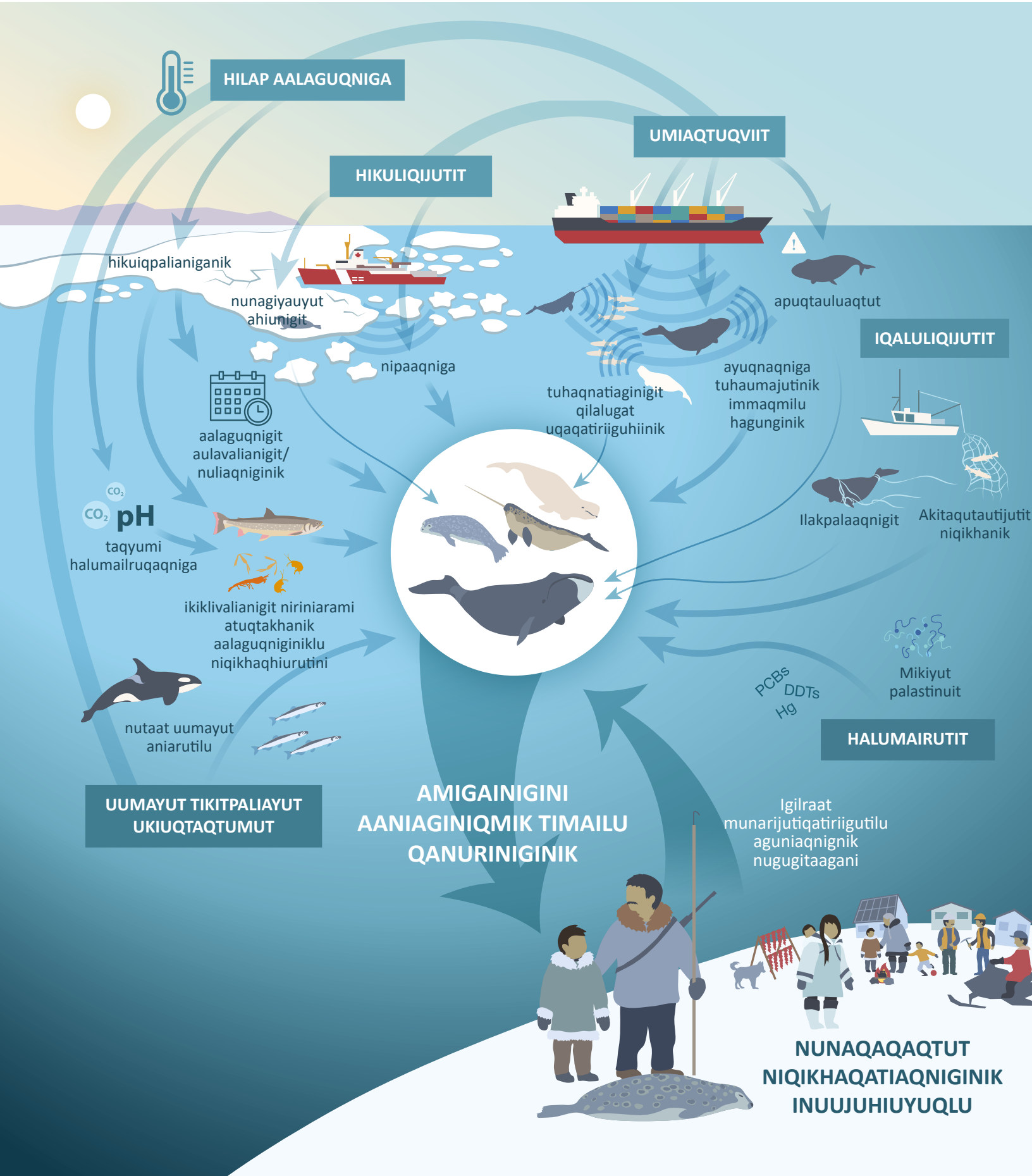
Uunnakpallialiqhuni imat, hivuraanit iqalut haffuminngatut Atlantiv iqalukpik unalu iqalugat takukhauvaliqhutik ilanganit Ukiuqtaqtumi. Iqalukpit takukhauvaliqhutit Ukiuqtaqtumi tattitit kuukkangillu huvaliqhutigli tahamani. Inuit Panniqtuuq, Nunavut tautukhimajaat qilalugat uvani Kangiqtualuk niqingit aallannguqpalliavlutik uvanngat Uugaq uvanngat iqalugait. Angmaumagaangat imat, takukhauvallialiqhutik nutaamik uumajuit haffuminngatut qitiquqtujut qilalugait, minke qilalugat, unalu qilalugannuit.

Ikitqijaujuq tarjum hikua ajurnairutivagaat umiat tikigiami Ukiuqtaqtumut takivagaallu umiaqtuqtunut hilaqutitingit. Umiarjuat hangujut amigaiqpiaqpaqtuq iluani Kanatamiunut Ukiuqtaqtumi uvanngat 1990 unalu 12015 mut, uvani kihiani Nunavut imangit. Umiaq kuinginnangit ihumaaluutigivagaat qilalugait tuharnaapakhuni nipingit tuhagakhaliraangamik ilamingnit, ingilrainnaqtut, niqikhaqhiuqtullu. Amihut hangujut ingattautivluniuk uqhurjuanut kuvijauvakhutik unalu umiat ingilrarjuaraangat, taimaa akhuuqpalliavagaat qilalugarnut.

Hapummivikhangit maligautingit, haffuminngatut Imarmiutaujut Hapummivikhangit Iningit, taimaa qajangnailaaqtangit imarmiutaujut avatikhanut ikajulaaqtangillu munarinahuarlugit niqikhaliuqtunullu havaakhaqhiuqtullu Nunaliit pijumagaangata. Pingahunit Imarmiutaujut Hapummivikhangit Iningit iluani Kanatamiunut Ukiuqtaqtumi. Umiaqtuqtunut tulagvingit, kajumikpiaraangat (naiglilaaqhugillu umiaq ingilrarjuaqtuq), unalu nalaumattiarningit nalunaitkutigijangit taimaa ajuqhautigiliattangit ikajuutaunnaqtut hapummigianganit qilalugait aallat imarmiutaujut inuuhingit.

Ihuaqtumik Ukiuqtaqtuq imarmiutaujut hapummivikhangit kiunnaqtut ihuaqtumik kangiqhidjutikhangit qanilruanit avatikhangit akihautingillu ihuiluutaujut. Ihuaqpiuqtumik inikhangit akturiami uvuuna qaujhaqtunut ilagijaat hakugikhangit tamarmik qaujiharniq unalu Nunaqaqaaqhimajunut qaujijangit.

Inuit inikhaliurjuaqtukhat aulapkaigiami atuqtakhangillu tukhiutigijangit Ukiuqtaqtumi imarmiutaujut hapummivikhangit maliktangit, pingahunit Imarmiutaujut Hapummivikhaq Inikhaqtuq. Nunaliit ilihimajangit amihunit ihumaaluutiqarluaramik hapummigiangi Ukiuqtaqtuq imarmiutaujut avatikhangit – inuudjuhingit ihumagijauqarmata.

HILAP AALAGUQNIGA

UMIAQTUQVIIT

HIKULIQIJUTIT

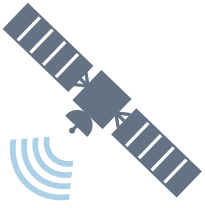
IQALULIQIJUTIT

HALUMAIRUTIT

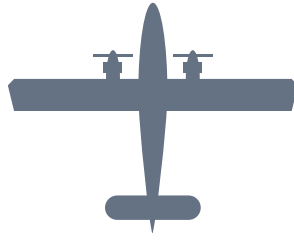
UUMAYUT TIKITPALIAYUT UKIUQTAQTUMUT

AMIGAINIGINI AANIAGINIQMIK TIMAILU QANURINIGINIK

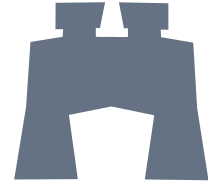
NUNAQAQQTUT NIQIKHAQATIAQNINGINIK INUUJUHIUYUQLU

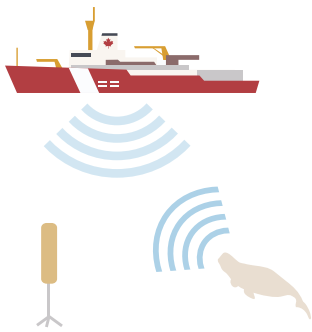
**QILAINAQTUGUUQTUNIT
PIKSALIUGAT**

**TIKMIAQMIT
NAUNAIYAUTIT**

**NAUNAIYAUTIQAQVIKNIT
TAKUYAUYUT**

NIPAAQNIGINIT

**NAUNAIYAGAKHAT
AGUYAUYUNIT**

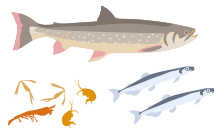

**UGAHIKTUANIT
NAUNAIYAUTIT**

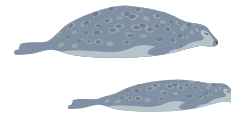
**ILITUQHAIVIKMI
NAUNAIYAQNIGIT
NIQAIT**

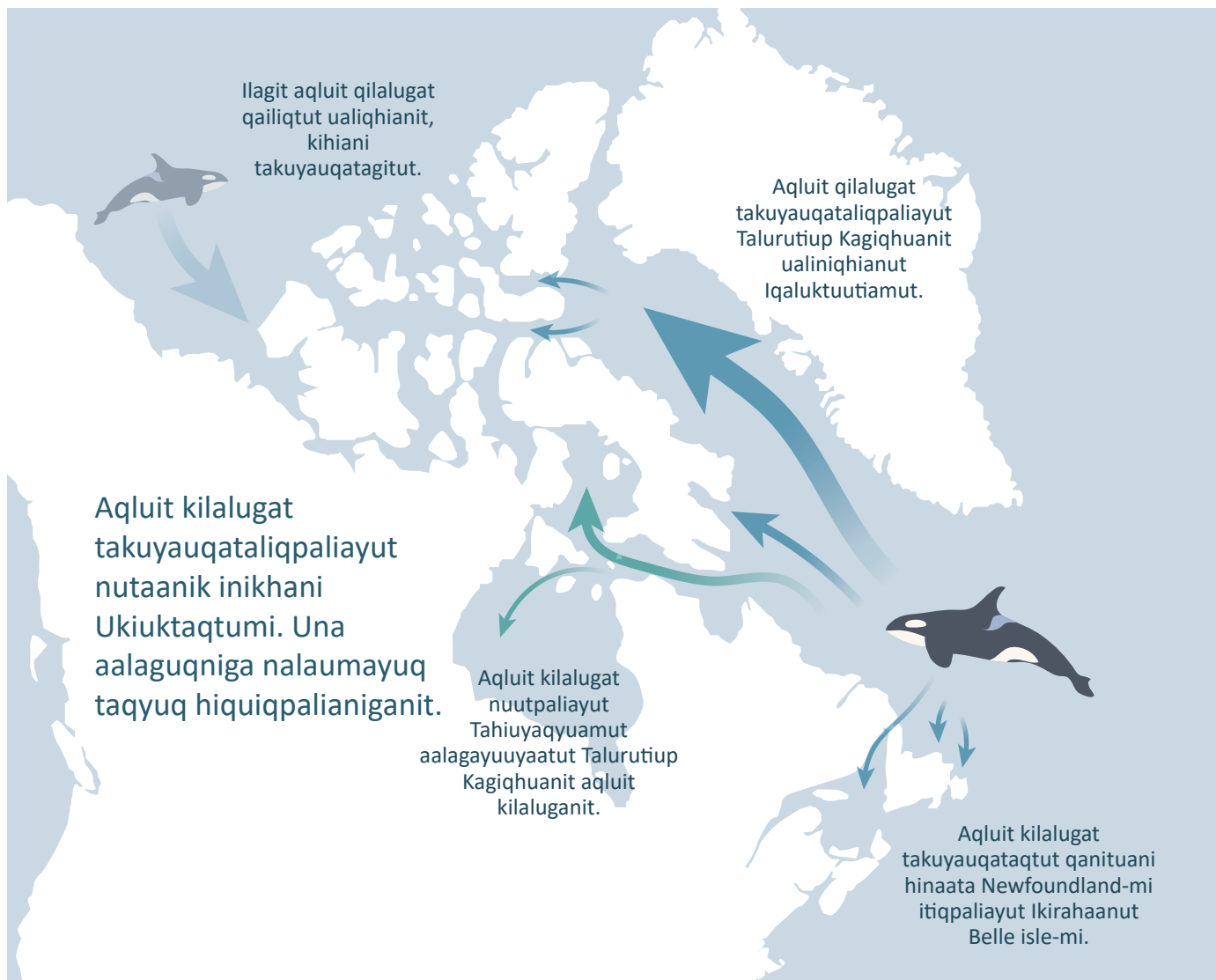

**NIRIYAINIK
ILITUQHAUTIT**

**TIMIP QANURINIGANIK
ILITUQHAUTIT**

Tuktut – Uummanmi tigliktuq Maniqqami

Naitumik Uqauhiq

Ukiuktaqtumi Nunaqaqaqtut inuit atuqhimaaginaqtut tuktunik niqigiyaagani, aanuraariyaagani, ihuaqutigiyaganilu. Ilitquhiit takuupkaiyut uumaqatiriikniginik tuktulu ihumagitiaqhugilu ukua. Igliraat Nunaqaqaqtut agunahuaqngini atuqtait hilagiyauyumi atuqhimaginalaatut nakuvlutiklu aulaqtiriaqvigiyaagani agiklivalianiganik munariqatiriigutunik atuqtuni. Amihuq tuktut amihuaqhuit humiliqaa ukiuktaqtumi ikiklivaliahimayut. Aalat amigainigit aulainaaquuqtut. Atauhiq, Kivaliqhianik ahiaqmi tuktut, amigaiqpaliayut.

Niqikhaqhiuqtut niriguqtuqtulu amaqtut, akhailu qiqnariktulu akhait uumajutiqaqtut maniqami taktuunik. Amigaiqpalaivaktut ikiklivaliavlutiklu amigainiginik tuktut amihuaqhuit. Ilituqhautit nurivikni Qamaniqhuami Ahiaqmilu amihuaqyuit nalunairutauyut niqikhaqhiuqtut tuqtirilugitut nuranik ila ikitunik, ukualuaq aulaqliqtut aaniarutiqaqtuluniit pivagait. Tuktut amihuaqhuit amigaiqpaliavaktut ikiklivaliavlutiklu inmiknik 30-nit 65-nut ukiuni. Inuit iniqnirit uqatiaqtut qanuq tuktut ikiklivaliayut nuuniginik niqikhaqatiaqniqmut. Ikitut tuktut nanihivaktut inikhanik uumavikhamiknik. Kiguani amigaiqpaktut naunainuit uturaagata, 20-ni ukiuni hivituniqaqtumi. Aturiami Nunaqaqaqtut qauyimayainik tikuaqhiyaagani, nunauyamut iliurariagani munariyaaganilu ukua nunat atuqniqaqtuq ikayuriagani tuktut amigaiqpalianiginik.

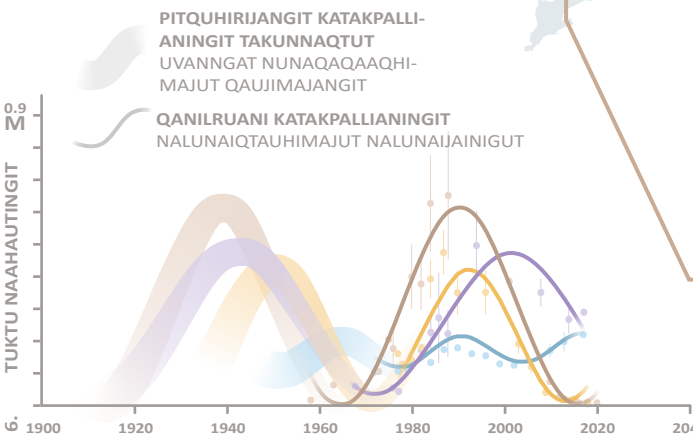
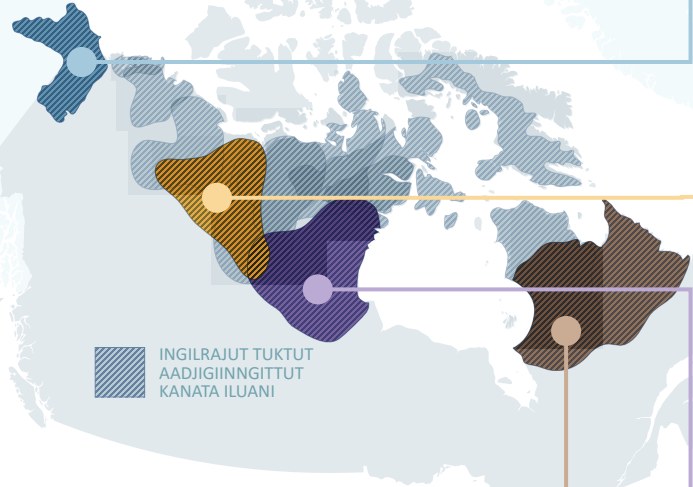
Tuktut apuqhivaktut nutaanik akhuurutunik atuqtitijutaugitunik kayumiitumikluniit amigaiqpalianiqmik, ikiklivaliajutauyuluniit. Hilap aalaguqniga, havakviuyut pivalianigit, nutauniqhalu agunahuarutit atuqtauyut ilagit ukua akhuurutit.

Kavamat piyumayut nutaanik aalatqiinik pivalianikut aturumayauyunik ilituqhariagani qanuq havaaq ilaliutiyaagani aktuqniganik atuqtunik pivaliajutinik aktuqniginiklu atulaaqtunik hivunikhami pivaliajutit. Tuktunik munarijutinik upalugaiyautit ihariagiyaayut munariyaagani tuktuut qimalatigitaagani, ila nuritilugit kiguanilu nurivikmit ilagani ukiumi. Piqaqtuq amigaitunik naunaipkutinik qanuq tuktuut pijutiqaqniginik avatigiyamikni. Amigainiqhat pihimayut nalautinik quguhqtautinit aulaniginik ilituqhautinit. Uumayuliqiyit atuqpaktut ukuniga naunaipkutinik qaritauyami atuqtumi kagiqhiyaagani qanuq hilap pivaliajutilu aktuqniquaqqniginik tuktuut amigainigini.

Agunahuaqtit Naniriaqtuqtulu Timiuyut (HTOn) upijutiqaqhimayut nugutirigitaagani tuktunik ikiklivalianiginik. Umikhihimayut aliahukhutik agunahuaqtitijutinik niuvrutauniginiklu aguyayut atautikut akmaumavlugu inuknit niqikhaqhiurutinik aguniarutinik akmaumavlugit. Munariyit katimayit kikliqaqtitiyut aguyayunik, hatqiqhivlutik atataqnik, atuliquiyulu amigaitqiyaniq aguyayunik unipkaaqqniginik. Ilavit kavamauyut atuqtitiyut tuktuunik agunahuariami aturiaqaginiqmik hivunikhami nugugitaagani ihuaqhautit pilraaqtinagit. Aalat iniqhimayut maniqami uumayuqaqviknik nunani atuqtauyunik tuktuunit ataaqtunit uumaniriyamiknilu atuqtainik. Ukua ihuaqtut apluriarutit, kihiani havakhimaariaqaqtut.

Inuit, nunagiyaayulu, Nunaqaqaqtulu qavlunaalu naunaiyautainik qauyimayut tigumiaqtit, timiuyulu kavamalu, tamaqmik takuyumayut aaniagitunik tuktuunik amihuaqyuknik. Ihumaliurutit nunat atuqniginik agunahuarutiniklu ikayulaaqtut ihuilijutilutikluniit aaniaginiginik tuktuut amihuaqyuit. Hakugiktut nugugitaagani ihuaqhautit, pivalianiq munariqatiriitigut, ihariagiyaayuq. Havaqatiriigiaqaqtugut nugutailiyaagani tuktuut amihuaqhuit nunagiyaailu.

Tuktu amihuarjuit katakpalliavlutik ilitquhirmingnit. Nalunaqtuq qanuq nutaat qajagijauvalliajut ihuiluutaavlutik tuktnunut hivunngani.

UALINIRMIUNIT TUKTU

- TADJA QANURILINGANINGIT** Amigaiqpalliajut
- HILAUP AALLANGURNINGAGUT IHUILUUTAUNINGIT** Immakapllaarniq qiqumainnaqhuni, niqiqattariuiqtuq
- MUNARIJAUNIQ** <2 avvautaanit% angujaujut
- Tuktut Munarijauningit: Ivvvik (Yukon-mi), Uumajunit Unaguiqhirviat (Alaska-mi)
- AALLAT AKTUQTAULAAQTUT** Pivallianingit nurriuttut najurvingit

- QINGAUK**
- TADJA QANURILINGANINGIT** Nungutpalliajut
- HILAUP AALLANGURNINGAGUT IHUILUUTAUNINGIT** Uunnakpalliajuq aujaq, Niqittiaqangittuq Kumagiaktuq Qiqilaaqtuq nipaluk
- MUNARIJAUNIQ** Qajagijaujukhaq anguniarvik : Ingilrajut Munaqhainirnut Kigligutaa
- AALLAT AKTUQTAULAAQTUT** Hanarjuaqtunit pivallianiq, apqutit

- QAMANIRJUAQ**
- TADJA QANURILINGANINGIT** Kajumiittuq ikivallianingit
- HILAUP AALLANGURNINGAGUT IHUILUUTAUNINGIT** Uunnakpalliajuq aujaq Niqittiaqangittuq, ivigiaqahuni Qiqilaaqtuq nipaluk
- MUNARIJAUNIQ** Amigaitpallaanngittut angujainirnut, najuqpektangit najurviuttuq
- AALLAT AKTUQTAULAAQTUT** Hanarjuaqtunit pivallianiq, apqutit

- GEORGE KUUGAQ**
- TADJA QANURILINGANINGIT** Ikivallaaliqtuq
- HILAUP AALLANGURNINGAGUT IHUILUUTAUNINGIT** Aujami nipalut aallanguqtillaaqtut nauttianut amigaitpakhunilu kumangnit
- MUNARIJAUNIQ** Qajagijaujukhaq anguniarvik: Nunavik, Quebec
- AALLAT AKTUQTAULAAQTUT** Hanarjuaqtunit pivallianiq, apqutit

Amihuujujut tuluqtautiqaqhutik aktuqtauhimajut tuktnunut amigainningit

HILA

NIQIKHAT

AANNIARUTIT

KUMAIT

NAPAAQTUT IKULAAQTUT

ANGUJAUJUT

ANNIARUTINGIT

HANARJUAQTUNIT PIVALLIANIQ

NIPIRJUARNINGIT

NAJUQPAKTANGIT NUNAT AHIUNINGIT

NIRIJAUVAKTUT ANNGUTIKHAT

Aktuqtauningit Atauttimuuqpallianingit:

PIVIKHAQARNINGANIT NIRINIARIAMI	PIVIKHAQARNINGANIT AHIUNINGA
PITTALINAHUARNIQ NIQIKHAQHIUQTUT UUMAJUNIT, KUMAIT	ALGANGNIRMIK HIKUQARNINGANI NIRINIARIAMI
PITTALINAHUARNIQ TULUQTAUTININGIT	PITTALINAHUARNIQ TINGMIAQ

**Kangiqhihimajangit atuliqtangit haffumani hilaup
aallannguqpallianingit niqikhailliuqtunut Qulaviktumi
Nunaqaqaahimajunut Nunaliit**

Naitumik Uqauhiq

Nunaqaqaqtut qauyimanigit inuuhiqmiknilu atuqhimayait, ilituqhajutilu ukiuktaqtumi ihariagiyainik atuqaarumayainiklu pijutiqaqtaqtut kagiqhiyaagani qanuq hilap aalaguqniga aktuqniqaqmagaa ukiuqtaqtumi niqikhaqatiaqniqmik. Una makpiraaq uqatiaqtuq qanuq hilap aalaguqniga aktuqniqanik aalatqiit atuqtauyut niqikhaqatiaginiqmik tautuktainik ukiuqtaqtumi Nunaqaqaqtut inuit, hakugiktumik ilauyutiqaqtunik nunami aturumainaqatunilu niqainaqnik aularitariami inuukatiriitiamilu. Makpiraaq ilaliutijutauyuq nalunaiqtauyunik Nunaqaqaqtut Qauyimayainik ilituqhautinilu nalunairiagani qanuq hilap uunakpalianiga avatauyuqlu aalaguqpalianiganit aktuqniqaqniqanik qahakniginik, atulaaqniqinik, niqitiaguniginiklu niqainait – aturiaqaqniqaniklu ihuaqhariatutinik.

Aaniaqnaituq avatauyuq piqaqtuq aalatqiinik aaniarutiqaqitunik nautianik uumayuniklu atuqniqaqtaqtuq niqikhaqatiaqniqmi. Pijutauyut aktuqniqaqtut qahakniginik aaniaginigilu uumayut talvalu niqainaqnik, nalunavyaktut. Ajikutaa, uunakpalianiga aalagurutiyut apunmik hikuuplu qanuriniganik, ayuqhautauvaliayuq tuktut aataaqpagiagani, ihuaqhijutaulaaqtuqlu halumaniginik amigainiginiklu niqikhat qahaktut ukunuga. Piqariagani niqikhaqatiaqniqmik pijutauyariaqaqtut avanmut atuqniqiiq qauyimayuayut atuliqniqiniklu nutaat atuqtakhanik ikayuutauyunik atuqtitpaalirutiniklu Nunaqaqaqtut qauyimayainik, ilitquhiinik, inuutiaqniqiniklu.

Hilap aalaguqniga hatqirutaulaaqtut nutaanik qayaknaqtunik, ila naluyauniginik hikup qanuriniganik, taimani aulaaqviuyunut. Ahiagurutit aulaaqvikhat ugahikhijutaulaaqtut akituutilutiklu aulaariami aguniaqvikhanut, aktuqhilutiklu qanuraaluk qanurituniklu niqainaqnik aguniaqtut agilrautiyakhainik. Una aktuqhilaaqtuq aularitiaqniqinik aaniaginiginiklu nunagiyauyumi inuit. Qilamik aalaguqniqit qanurinigini

aulaaqviuyulu ayuqhautaulaaqtuq iniqniuyunit uqauhiriyaagani inulramiqnut qauyimayamiknik ayuruiqniaqata hapiruiqniaqatalu agunahuatukhat. Hilap aalaguqniga amigairutaulaaqtuq niqigiyayuni hiamayakniginik aaniarutit. Una taimaililaaqtuq, imaa, tikitpalianiginik nutaat kumarut – igilraat niqiliqijutut tutquqtirijutilu atuqtauyut niglaumaniganik hilap nunapluniit qiqumaniganik niqiqaqviuyaaagani aturiami naunaqhikpata. Niqainaqariagani atuqtut tuniqtuuyut. Pivagait ukua akhuurutit niqikhaqatiariagani agiklivalianiganit kagiqhijutinik atuni ukuniga, atuqlugit ihuaqutit naunaiyautinik Nunaqaqaqtulu qauyimayainik atautimut, pivalianiginiklu naunaitunik pigiarutinik ilaliutijutinik.

Nunagiyayunit amirijutit kagiqhijutaulaaqtut aktuqniginik hilap aalaguqniganit niqikhaqatiaqnganik. Ukiuktaqtumi Nunaqaqaqtut timigiyait ilaujutiqatiaqtut ilituqhainiqmi amirijutinilu. Tikuaqhivaktut ilituqhaijutinik apiqutinik hivuliquhuhutiklu ilituqhautinik nunagiyayuni. Ilagiyaaani uuma makpiraap Nunaqaqaqtut Qauyimayainik Ihuaqhaiyit pipkaiyut atuliquyayunik amirijutini. Ila, imaa, atuqniqaqtuq amirijutini havaat nalaumayaagani naunaitunik avatauyuni atuqaarumayainiklu atuni nunagiyayup nunagiyayunilu ayugitut ilauluariagani ihuaqhaqnganik aulapkaqnganilu havaap.

Makpiraaq atuqtuq “ihumaluknaqnginik, qanuriniginik upigiarutiniklu” takuupkaiyaagani qanuq nunagiyayut turaaqtitiyaagani avatauyumik amirinigagut havaani naunairutinik pijutaayunik nalunavyaktut qanurilijutaayuq hilap aalaguqniganit niqainaqnik niqikhaqatiariagani. Aulaniqatiaqtut nunagiyayuni amirijutinik havaat ukiuktaqtumi aturutiaqtut ajikiinik qafinik ilaginik. Makpiraaq pipkaiyuq titiraqnginik ukuniga, ajikutainiklu aulaniqatiaqtut havaat. Uqaqtuqlu atulaaqtunik nunagiyayumi amirijutinik havaani ayugitaagani ukiuktaqtumi Nunaqaqaqtut inugiyait annaqtuqniinariagani aalaguqniqmit.

Nutaat taijuhiuyut
ihariagiayuyut
uqauhiritiariagani
nutaat qanuriginik

Inuuqatiriinit kiguliriinit
qauyimayayunik nuunigit
upijutayariaqaqtut hilamik
aalaguqtirijutunik

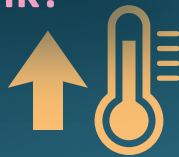
Amigainigit
uumayut
nautialu

Aalaganiginik
uumayut
nautialu

**Qanuq ilaliutiniaqita,
apluriarutinigiaqlugit
aalatqiit pijutayuyut
qauyimanigimik?**

**Piqaqa
naamayumik?**

HILAP AALAGUQNIGA
Aktuqniqaqtuq tamainik
pijutayunik Nunaqaqaqtut
niqiqatiaqniginik
inuujuhiiniklu.

Niriyumaviptigu?

Piniaqitigu?

Niqit niqitiaguniginik
aaniqnainiginiklu

Nunagiyayuyumi
niriyayuyut aularigutininiklu
niriyayuyut

Qanuriginik
uumayut

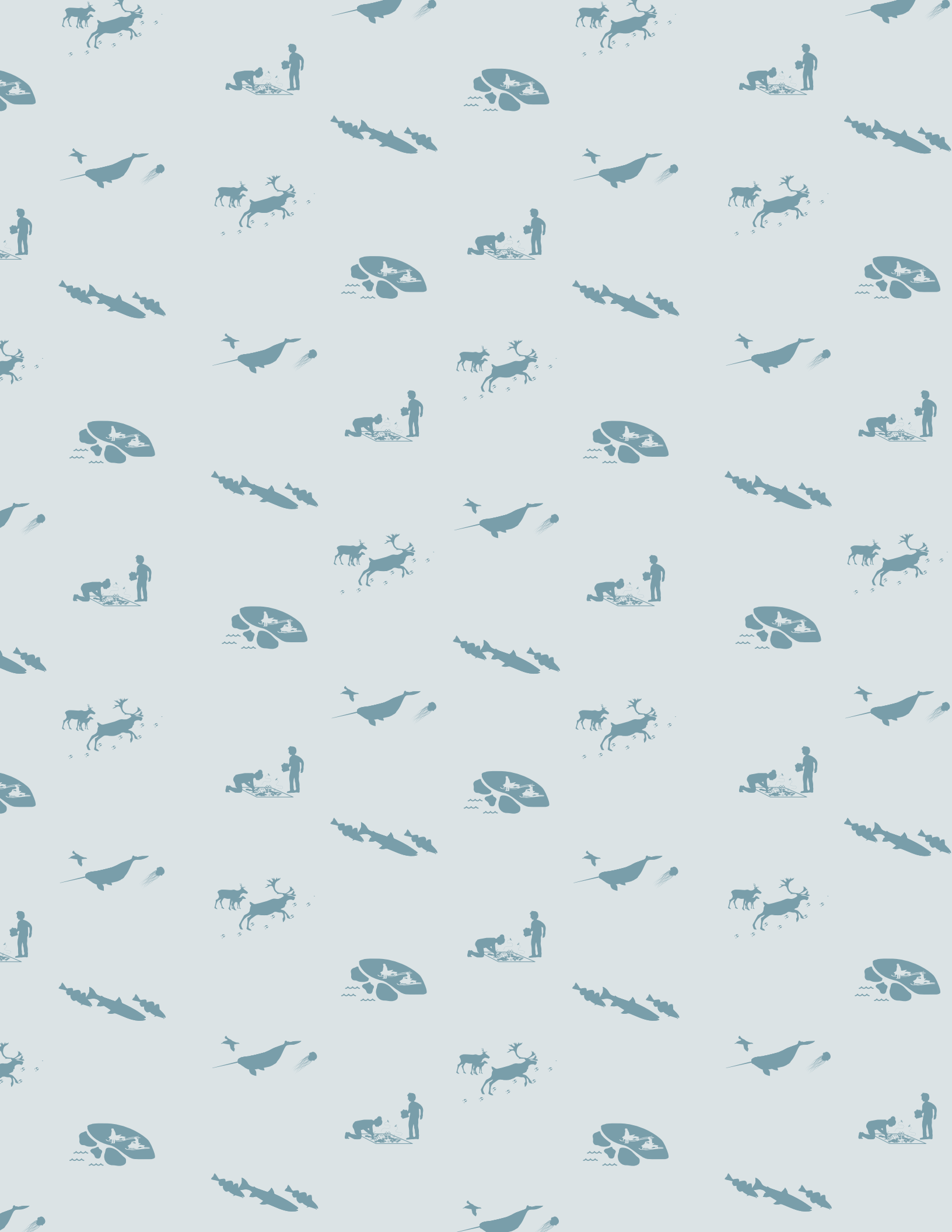
Humiiginik
uumayut

Aulariami
qanuriginig

Manikhaqhiurutininik
ayuqhautayuyut

SmartICE nunalingni hiku munaqhainiq

*Qanuq qaujiharniq, ilagijaujuq ukunanngat Inuit Qaujimajatuqangit,
ikajurnaqtuq tarjuq-hiku aullaqtunut qajangnaqqa?*

Tuhagakhoujut

- SmartICE katilviujuq nunaliit tamainnut Inuit Nunangat ukunanngat hiku munaqhainiq qaujiharniq unalu qulaanngat piksalurutinut. Ilagijaujut haffumani munaqhainirnut qaujiharniq ukunanngat Inuit tarjuq-hiku qaujimajangit pitquijangit nunamiuqatigiiktunut ilagijaangani aullaqtunut hannajariiqunut hamnaluarlingnaqtut unalu kangiqhinnangittuq hiku qanurilinganingit.
- SmartICE inungnut tuhagakhoujuq ikajuqtiigittut turaarviuvaktuq hikumik nalunaitkutarnut ikajuutikhainit tamainnut Inuit Nunangat. Hivullitauvlunilun nunalingnit ikajuqatigiiktunut, ikajuqhutik Inuit tarjurmi-hiku qaujimajangit, Inuit ilagijaujut iluani tamaat inikhautikhangit aulattittinirnut unalu ihumaliurnikhanut.
- SmartICE havaqatigiikhutik ukunanngat qulvahiktumik nanminiquulingnit (haffuminngatut, aullaqtittivaktut) ilittuqhainirnut qanuq hamna hiku nalunaitkutaq ikajuutikhainit naigilaaqtut hivuuranaqtumik naigilhimajuq ulurianaqtumik iniqhimajangit haffumani hilaup aallannguqtiqtukhaq haffumani qulvahiktumik nanminirijangit aulattittinirnut.
- Ajuittut aulattittinirnut havakhimajuq haffumani ikajuutikhainit unalu hivuuranaqtumik haffumani nunaliit aulattittinirnut SmartICE tamainnut Qalagjuarniq -19 aanniarutaanit.

Nunalingni hiku munaqhainirnut

Una havaarijakhangit ilagijaujut haffumani Inuit Qaujimajangit haffumani hiku aullaqtunut qajagijakhaat ukuninngat nutaamik nunalingni-aulattittinirnut munaqhainirnut qaujiaqtut unalu qulaanngat piksaluqtut. SmartICE pivlutik tarjuq-hiku aullaqtut hivuuranaqtumik ilaliutivlutik haniani ilitturnaqtumik nalunaitkutaq hiku qanurilinganingit. Atuqhugillu ikittaaqtut mihingnaqtut (SmartBUOYs), turaaqhimajut humiliqaak uvani hiku, unalu aulattittinirnut-aulapkaijut mihingnaqtut (SmartQAMUTIKs), ingilravlutik sikiituukkut inikhautikhanut, uuktuutigijangit unipkaaqtut hiku ivjujunit nunaliit.

Nunamiuqatigiit tautulaaqtangit nalunaijainiq uvani SIKU (siku.org), ikiaqqivikkuurviujuq unalu Inuit, ilaliutijaat ingilrutikhainit ikajuutikhangillu haffumani hiku hivuuranaqtumik. Uvanngat nanminirijaanit qulvaihtumik havaarijavluni najugaanit uvani Nain Mittimataliglu, SmartICE angiklijuummihuni 24 nit najugaanit tamainnut Inuit Nunanganit uvani ukiungani 2020-21 hiku hilaqutaanit. SmartICE havaktunit ilagijaujuq inungnut tuhagakhoujuq ikajuqtiujut (WISE) ilihautijangit havaktittijangillu inulrammiit Inuit qunnialiuqtiujut, qaujiaqtuijut qaujiharniq (takulugu Nalunaitkut-qijuqtingit).

Havaatigut Dr. Trevor Bell, Memorial Inniarvigjuangat haffumani
hivuliqtuijut: Newfoundland, tbell@mun.ca

Naunaittariami: www.smartice.org

SmartICE qaangani hiku ilihautikhangit haffumani qulaanit piksaluutaat numikhimajangit haffumani tarjuq-hiku ilitquhiita [piksa ilitarijaujut, SmartICE].

Polar Knowledge
Canada

Savoir polaire
Canada

(haumikhia) Mittimatalik Nunalingni Aulattitinirnut Andrew Arreak qaujihajijut hiku kigligutaat uvani Eclipse Kangiqhua ukuningat SmartICE ingilrutingit tarjuq-hiku ivjuningit mihingnaq- una SmartQAMUTIK: SmartICE (taliqpia) SIKU qunnialiuqtut takunnaqtuq SmartICE hiku ivjujuq nalunajainiq kititihimajut ukunanngat SmartQAMUTIK uvani Iqaluit Ubluqtuhinia 2020 [piksaliuqhimaaja ilitarijaujukhaq, SmartICE].

Nunalingni munaqhainirnut

Ikajuqtaujuq ukunanngat Ukiuqtaqtuq Qaujimajangit Kanata (POLAR), SmartICE havaqatigivagaat parnautigivluniuk ukunanngat SmartICE Nunalingni Munaqhainirnut Katimajit Mittimatalingmi kangiqhigianganani nunamiujut hiku nalunaitkutaq pijumajainit aulapkaivlutik qaujiharniq ikajuutikhangillu kiugiangani tahapkuat pijumajainit ikaarninut-ilangani tarjuq hiku atuqtunut, uvanngat inulrammiit anguniaqtit inirninullu katimajijut. Inmikkut tukiliutiqaqtuq *Sikumiut*, tukiaqatut “inuit hikunut”.

Sikumiut munarijaujut nunamiuqatigiiktut SmartICE aulattitinirnut kihimi aulapkaihimajut nutaamik tarjuq-hiku havaarijakhainit nunalingnit. Haffuminngatut, nipiliuqhimaajaat *Inut Qaujimajatuqangit* (IQ) hivuuranaittumik hiku aullaqhutik iliharianganani inulrammiinut nunalingni (takulugu Nalunaitkutaq Qijuqtik).

Nunalingni hiku nunaujaliqiniq

SmartICE tukiliuqatigiikhtuk piliriakhaq iliharianganani nunamiuqatigiit aulattittijut taimaa ajurnaittumik ingilragiangani hikukkut nunalingit ilagijaujut Inuit qaujimajatuqangit tautukhimajangillu ukunanngat qulaanngat piksaliuqtut. Piliriakhaq angiklijuummihuni ilitquhirnut haffumani POLAR’p ikajuutikhangit Mittimatalingni aulattitinirnut inuudjuhianut inmikkut-pijumalluqaqtangit. Una hivulliujuq havaarijangit taimaa tarjuq-hiku nunajaunnguat aktilaangillu ikaarningillu uuktuutigijangit uvunga hiku aullaqatunut nunalingnut.

Una havaarijaujut hivitujuq, ihumaliuqhutik arlingnaqtuq kangiqhinnanngittunilu hiku qanurilinganingit taimaa hila aallannguqpallialirnat. Aulattittijut taimaa nunaujaliuqhutik tamainnut qaujiharniq unalu tarjuq-hiku qaujimanagit, taamna Inuit ukpiqtangit. Tarjuq-Hiku qaujimajangit atuqtauvaktut tamainnut Inuit pitquhirnut. Taimaattaq, inirniit ukpiqtangit nunaujait ilagijaujut nunalingnit ihuaqpiqtumik.

Qulvahiktumi Auladjutikhanuq Katimavik

SmartICE ilihautivagaat Inuit qunnialiuqhikhanut, aulattittijut unalu qaujiaqtit haffumani qaujiharnirnu. Uvani 2019 mi, SmartICE turaaqhimajangit Qulvahiktumi Qunnaliurvikhaq uvani Nain, Nunatsiavut, taimaa Inuit inulrammiit ilihautijut qanuq kititirahuarianganani hapkuat SmartBUOY havaktugiangani nunaliit tamainnut Inuit Nunangat. Ilihaqtiujut ihumaliuqhutik tamatkiumajangit nunaliit unalu inungmiuniujut pitquhirnigullu hivuuranaittuq.

Qaujiharniq Kiuviniiit: Hilaup Aallannguqpallianingit Munaqhainirnut

Ilitquhirijangit unalu munaqhainirnut nunaup iluani auktulaittut iluani Qurluq Nunallaangit Minnguivrik

*Qanuq aallannguqtiquhimajut hamna nunaup iluani auktulaittut qanurilinganingit
ihuiluutaujut Nunakkuurutikkut ATV inikhangit?*

Tuhagakhaujut

- Hikut ilanganit amihuujujut iluani Qurluq Nunallaangit Minnguivrik inikhangit unalu najugait haffumani nunaup iluani auktulaittut hururningit haniraanit apqutinga unalu Nunakkuurut ATV inikhaq.
- Minnguivrik atanngujait nunalingnit hivuliqtuijut atuqhugit nalunaitkutaq uvanngat nunaup iluani auktulaittut qaujiharniq unalu munaqhainirnut aktuqtailijakhaat apqutikkut atuqhutik Nunakkuurutit ATV iningit ihuqhijakhaat inikhautikhangit uvunga Qurluq Nunallaangit Minnguivrik Nunavunmiunut.
- Ilihimajakhaat qanuq nunaup iluani auktulaittut qanurilinganingit iluani Ukiiuqtaqtuq aallannguqpallialiqut ikajuutauniaqtut nunaliit maniliurahuagtunut ihuarijamingnit aturaaqtakhangillu.

Hulivaktugut

Qaujahaqtit, nunamiuqatigiit inulramiit, unalu aallat nunamiuqatigiiktunut ilihaqhimajut nunaup iluani auktulaittut qanurilinganingit iluani Qurluq Nunallaangit Minnguivrik hannaijariiqhimajut munaqhaivikhangit najugaanit nipiliuriangani hivunikhanut aallannguqtirningit. Ilihaqtangit hivunigijaat qaangani nunakkut avatikhainit inikhaat apqutit unalu Nunakkuurut ATV apqutingit minnguivrik iluani kangiqhijaangani qanuq aallannguqtiquhimajut nunaup iluani auktulaittut qanurilinganingit ihuiluutaujut aturluarijaat ikaaqtatqut nunalingni Qurluqtumi.

Humik Ilittuqhijamajugut

Kigligutaanit atulihaaqtumi nanihimajaat uvanngat nunaup iluani auktulaittut qitqanit unalu nunaup iluanunnalaaqtut alrujaqtuqtuq, qaujahaqtit nalvaaqhimajut hamna maniraq tahamani puqtuhijumik hikuqaqhuni ilulia amihuujujut hiku ilanganit, Taimaa nunakkuurutit qajagijaat aukturaangat, hiquमितkumi, ahirurumi taimaa angiklivalliajuq tamarmik qaffiujut aktilaangillu tahirait nunangani. Tahapkuat piliriakhat ilitturnaqtut ilitquhirnut hamna nuna unnakpallianingit, ihuiluutaujut qaangani ajuqhautingit haffumani atuqpektut Nunakkuurutit ATV atuqhutik.

Havaatigut hivuliqtuijut*: Leese Papatsie, Gary Atatahak unalu Larry Adjun haffumani Nunavut Minnguivriit unalu Inikharluangit, Nunavut Kavamangit

Qaujahaqtit, ilagijaujut Qurluqtuq inulrammiit unalu minnguivrik havaktit, aulapkaihimajut ihuarijaanit nunaup ikuugut ihivriuhiiivlutik nunaup iluani auktulaittut.

Polar Knowledge
Canada

Savoir polaire
Canada

Canada

Nunalingnit ikajuqhimajut unalu ilauqatauhimajut

Ablurvikhangit nakuuqpiagtumik havaqatigiingnaqtut havaarijangit ilagijaat:

Nunalingni ilagijaujut

Qaujhaqtit havaqatigiiktut atauttimut ukunangat Qurluq Nunalingnit Parnauqatigiiktunut unalu Munaqhainirnut Katimajit (CJPMC) nalunaijavlutik qanuq qaujahaqtangit hivunikhaat munaqhajakhaallu havaarijakhanut pivallianingit.

Qaujimajangit turaarviujuq

Inulrammiit, Nunaqaqaqhimajut Qaujimajangit unipkaaliuqtit, unalu qaujahaqtit ilihagatigiiktut ilauqatauvlutik inulrammiit aujiivingit, Nunavut Minnguirvit Ublunganit hulijakhautit, hulilluaqhutik.

Ilihautikhaq

Havaarijakhat hiviliqhiijut hulilluaqhutik avatikhangillu inulrammiit ilauqatauhimajut ilihaghutik inikhautikhangit tamainnut inuudjuhingat haffumani qaujiharniq havaarijakhaq.

Ingutaagtut kiuviiniit

Qaujahaqtit pidjarikhivlutik kiuviiniit angmaumavlutik nunalingni ihumaliuqtinut uvuuna unipkaaliuqhimajut kitunuliqaak inungnut naalautikkut, uqaqhutik uvunga CJPMC, unalu ilauqatauhimajut katimavlutik.

Hungmat qanurilingajukhat

Una kiuviiniit uvannat ilihagtangit nalunaiqhimajut ihumaliuqtangit nutaami ikaarviliuqtut Nunakkuurutit ATV apqutingit Qurluqtuq Nunallaangani Minnguirvik nalunaiqtauhimajut inikhangit hiku-anginiqhautingit nunaup iluani auktulaittut unalu ilitquhiita nunaup iluani auktulaittut hiqumingningit. Una nutaaq nunakkuurutit ATV inikhangit naiglihimajuq ihuittumik ihuuluutigijangit manirarmi nunat avatiqatigiiktut. Aturaaqtakhangit nunalingnit-munaqhajangit akhuuqtangit haniraani nutaamik Nunakkuurutit ATV inikhaat taimaa hivuuranaittukhavluni aulattittinaqhunilu aturaaqtakhaat.

Hamna ukiuqtaqtuq hilaup uunnakpallialimat, aallannguqtiqhugulu nunaup iluani auktulaittuq qanurilinganingit hivitujumik ihuaqutingit ilittuqhimajakhaat, hivuuranaittumik, aturaarnaqtumik qulvahikturmiunut utiqattaqtut inikhautikhangit. Una qaujiharniq ikajuutauniaqtuq kangiqhittarianganani qanuq hamna nunaup iluani auktulaittuq aallannguqpallialiqtuq nunanganani, taimaa nunamiuqatigiit apquhuuqtukhaujut kativliuhimajangit tamarmik pijumajainnit aallannguqpalliajumik maniraa avatingit.

Hiku hiqvuult

Nunaup iluani auktulaittut taimaa qupilaaqhutik qaajurnaqtumik ukiumi niklaqpaiqtumi. Taimailinniqqat, imaqt uvannat upinggaami aputtit auktuliraangat qupingningit iluanunngaqpakhutik, kinguani qiqivakhutik. Kiuviiniit taqanga hikumi takunnarumi iluani auktulaittumi ilihimajaujuq hiku ilanganani, taimaa angiklivakhutik, hivituvlutik, hitivlutik qakugunnguraangat taamna auktuumivakhuni qiqivakhunilu taimailiqattaqhutik.

Nunami, hiku ilanganani takunnaqtuq taimaa hiku imujutut itpaktuq taimaa nunap ilitquhiqaqpaktuq.

(quuliqmi) Una qulaangat piksa takukhaujuq nutaaq Qurluq Nunallaanmi Minnguirvikk Nunakkuurutit ATV apqutaat hanajaujuq uvani 2019 mi. Hiku ilanganani, ilitquhiita haffumani nunaup iluani auktulaittut, takunnaqtut. (qulaani taliqpiani), Una nunaup iluani auktulaittut nunanga ihivriuhiijut, kititiqhutik hinaani Nunakkuurutit ATV apqutaa, amigaittumik hikuqaqhuni ilulianat.

* Qaujiharniq parnautigiiktut: Michael Allard unalu Marc-André Ducharme, Université Laval; Stephanie Coulombe, Ukiuqtaqtuq Qaujiharniq Kanata. Iltarijaujukhat: Nunavut Kavamangit Minnguirviit unalu Nunarijaujut; Nunalingni Qurluqtuq; Katimavia d'études Nordique, Université Laval; Samuel Bilodeau unalu Samuel Gagnon, Université Laval; Kugluk Nunalingni Atauttimuqtut Upalungaijaujut unalu Munarijaat Katimajit; Qurluqtuq Anungiaqtit Timinganit; Ukiuqtaqtuq Qaujimajangit Kanata.

Kanatamiujut Nahittaqtiiit Tarjumi Munarijaat (CROW)

*Qanuq DFO unalu Kanatamiunut Nahittaqtiiit havaqatigilaaqqat atauttikku
munaqhaigiangani hivuraanut Ukiuqtaqtuq Uataanit Ikaarvinga?*

Tuhagakhaujut

- CROW ilaliutijangit qulvahiktumik agjaqtuiniirnut unalu ihivriutqangit ajuinningit haffumani Kanatamiunut Nahittaqtiiit qaujiharnirnut uvannat Havagviata Iqaluliqinirnut Tarjukkullu Kanatami.
- Kanatamiunut Nahittaqtiiit havakhimajut ukiuraalungnit munaqhiivlugit tarjuq qanurilinganingit haniani Qitirmiut nunaliit munarikhaaqhutik.
- Una havaakhaq ikajuutaavluni ilihautigivluniuk hilaup aallannguqtirningat unalu imarmiuttat avatiqatigiit.
- Parnautigivlugit nunalangni, una havaarijaujuq pidjarikhivluni nunaqatigiingmiut ihumaatuutigijangit unalu tarjuq qanurilinganingit nalunaiqhimajaat tarjuq qaujiharniq.

Havaatigut hiviliqtiiujut*:

Bill Williams unalu Mike Dempsey, Iqalungnut Tarjukkullu Kanata, Havagviata Tarjukkut Qaujihaijit, Sidney, BC, Kanata

turaarvigilugu bill.williams@dfo-mpo.gc.ca uvvaluuniit mike.dempsey@dfo-mpo.gc.ca haffumani havaanut uuminngaluniit timinganit.

Kitkuugapta

Havaqatigiiktut ilagijaujut qaujihaiqtiiit unalu qaujihaiiqijit uvannat Havagviata Iqaluliqijit Tarjungillu Kanata (DFO) unalu Nahittaqtiiit uvannat 1 Kanatamiunut Nahittaqtiiit Munarijaat Ilagijangit (1CRPG). Una havaarijaujuq ikajuqtauhimajut uvannat DFO, Ukiuqtaqtuq Qaujihaiqtiiit Kanata (Polar), unalu Havagviata Angujaktit (DND).

Hulivaktugut

CROW hamnaujuq DFO ikajuqatigiiktut ukunannat 1CRPG kititirahuaqhutit **kigligutaanit nalunaijainiq** iluani hivuraanit Ukiuqtaqtuq Uataa Ikaarvik. 1CRPG atuqhutik ihuaqtumik ingilrutikhangit parnautigijangit ukunannat DFO kititirahuaqhutik ihivriuhimajangit ilanganit haffumani imaq, uvannat qaanganiittumi ataanit. Nahittaqtiiit ihivriuhimajangillu hiku aput hilingningalu. Mikijumik qaffiujut nahittarviit, Nahittaqtiiit ihivriuhijut kumaruit tarjumi tarjungillu nauhimajuttauq tarjuq iluani.

Qanuq pivaktavut

DFO parnautigijangit qaujiharniq ingilrutikhaq, ilihautikhangit, unalu ilihautut haffumani tarjuq nalunaitkutaq. 1CRPG parnautigijangit ikajuutikhangit haffumani Kanatamiunut Nahittaqtiiit ihivriuriani tarjumi. 1CRPG ilagiiiktut ilaliutijangit hiku qaangani ajuinningit aadjiinngittullu ihivriutqangit ajuinikhanut kigligutaanit tarjuq munaqhaijut.

Kigligutaani munaqhainiq

Kihiani illiturnaittuq, ukiuraalungni munarijauvaktuq tautukhugu pijum-agaangat uvani Ukiuqtaqtuq ihivriuriani aallannguqhimagiakhaat tarjuq iluani avatikhanut ihuiluutau-laaqtut iqaluk, uumajuit, inungnullu atuinnaqtangit.

Jimmy Evalik angujaat kumaruit kuvjannut uvuuna agluarmi hikukku: Mike Dempsey

Hungmat qanurilingajukhat

Ajurnaqhilaatuq akituuvluni aulapkariangani munarijangit tarjuq qanurilinganingit iluani Kanatamiunut Ukiuqtaqtuq. Qanilruani, tamaat tarjut qaujihaqtuqtauhimajut anginiqhaujumi hikuujalaaqtunut umiat aujami uvannat Taaqhivalirvia uvunga Tattiarnaqtuq. CROW pidjarikhivakhuni munarijaat ihivriuhijjullu havakhimmaarlutik uvuuna hiku-pulahimajuq tatqiqhiutaanut mikijumik havaarijangit sikiituuqhutik. Taimaa pidjarikhivlunilu tarjuq qaujiharniq atuqhugit nunamiuqatigiiktunut unalu Nunaqaqaahimajunut Qaujimajangit unalu ajuinningit.

Ukiuraalungmi munarijangit ikajuutauvluni ilihavlutik hilaup aallannguqpallianingit unalu imarmiuttat avatiqatigiiktut. 1CRPG ilagiiqatigiiktut tunihimajangit nanminirijamingnit ihumaliuqtangit kigligutaanit qanurilinganingit qanuq aallannguqpallialiqtut. Hiku unalu aput uuktuutigijangit aturnaqhuni munaqhajumik nunamiuqatigiiktunut qanurilinganingit. Ikajuutauvluni qaujihaqtuijunut ihuaqhihimagiangani kangiqhidjutaanit haffumani qilangmiujut piksaliurut tautukhimajangit munariarmi.

Uuktuutigijangit naittumik ilanganit ikaarnianut Dease Ikirahak unalu Ikirahak ikajuqhimajangit qaujihaqtit kangiqhimagiangani qanuq tarjuq imanga utiqattaqtut kaivigaangat Qitirmiut nunangani haffumani Ukiuqtaqtuq Uataa Ikaarvinga. Imat iluanunngaqtut uvannat Kiillingujaq Iluiliq ilagijaujut aturluarnaqtut avikuqhimajumi angiklijuummiqtuq halumajumik imaq uvannat ahiaq nunangani kuugait.

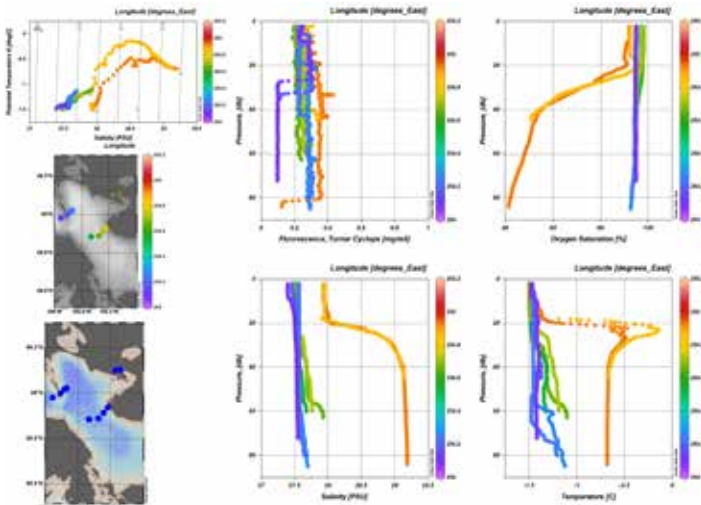
Haumingnit Taliqpingnut Tommy Epakohak (haumikhia) unalu Ryan Angohiatok uniaqtangit CTD ingilrutingat tatpaunga hikumit hulivlutik CROW 2020 haniani Finlayson Qikiqtangit: Mike Dempsey

CTD Ingilrutit

Qaujihaqtit tautukhimalaaqtut qaliriiqhimajut uvani tarjurmi atuqhutik ingilrutikhat uuktuutigijangit qaffiujut tarjut auktuqhimajut imarmi (aulattitiniq), niklaumaningit, unalu hitingnia. Tahapkuat ingilrutingit ilaani amiakkunit mihingnautiqaqhutik uuktuutigivluniuk uumajuq unalu nauttiangit pivikhait nunguttut imarmi. Atuqhugit amihuujut illitturnvikhaq tamainnut ikirahangmi, qaujihaqtit ihivriuhilaaqtut tarjuliqinirnut illitturnvikhaq. Tadjutiliktauq, qanuq tautukhimalaaqtut qaliriiqhimajut illitturningit tarjuq hinaakkut.

Nunalingni-kigligutaanit qaujiharniq

Inuit inuuhimajut ilihahutik inikhaanut pijumajamingnit munaqhaivlutik tarjurmi atuinnaqtangit. Havaktittijuuq unalu ilihautikhainit aulattitihimajangit nunalingni ilagivlutik qaujiharnirnut hulidjuhiit. Qulvahiktumi najugaanit, ihivriuhimajangit illitturntaujut nunalingni tautuktunut ikajuqhutik naiglinahurlugit aullaqtunut akikhangit hivuraanit-kigligutaanit qaujiharniq.

Titirayaaq: Uvani 2020, uuktuutigijangit uvani Iqaluktuuttiarmi unalu Dease Ikirahak takukhaujut qanuq imaq akuttiaqhimajuq uvani ikirahak kihimi qaliriiqhimajut kangiqhurmi. Uvani hitijumi aglua (82m) Iqaluktuuttiarmi, uumanninga uuktuutinga mikitqijaujut uvannat imaq tautunngaraangat qakugunnguraangat tallimaniit ukiunganiit.

* Ilagijaujut Qaujihaqtit: Havagviata Tarjukut Qaujihaijut, DFO, Sidney, BC: Bill Williams, Nadja Steiner, Helen Drost, Kristina Brown; Halumajut imaq Havagviata DFO, Winnipeg, MB: Darcy McNicholl, Karen Dumnall, Tracey Loewen, Christine Michel; DFO Inuvik, NT: Jasmine Brewster, Connie Blakeston; Ilagiiqatigiiktut Aulattitiningit, Iqaluliqinirnut Atauttikut Munaqhajut Katimajit, Inuvik, NT: Kayla Hansen-Craik; Avatiqijit Kanata, Kanatamiunut Hiku Ikajuutikhaq, Ottawa, ON: Stéphanie Tremblay-Therrien.

Qulvahiktumi Ukiuqtaqtuq nauttiangit unalu nunamiutaujut anialaquititiliurniit

Qanuq ukiuqtaqtuq nunat avatiqatigiiktut imanilaaqtut uuminngaluuniit qaangiutivagaat pujum anialaquitingit?

Tuhagakhaujut

- Kangiqhilugit qanuq ukiuqtaqtuq nunat avtiqatigiiktut imanijuktut unalu qaangiutivagaat pujum anialaquitingit ikajuutauvlutik qaujiharningit kangiqhigianganani ihuaqutikhangit haffumani hilaup aallannguqtirningat.
- Marluk kiniupaniga niklaumaningalu aulapkaihimajangit qanuq pujum anialaquitingat kiniutivagaat uuminngaluuniit qaangiutivagaat uvanngat ukiuqtaqtuq marlungit.
- Paniumajuq ukiuqtaqtuq maniraa nunait anialaquitingat hilamit, tukiquaqtuq kiniumalaaqtut nunait anialaquitingat qaangiuvlutik. Uuminngattaq, kiupajut marlut hamnaujut nunait anialaquitingit. Panitqijaujut maniraa qaangiutivagaat ikitqijaanit ihingit kiniupanirmit maniraanit.
- Kinguani illittuqhimajangit kangiqhiffuktangit qanuq amihut anialaquitingit kiniumalaaqtut uvani ukiuqtaqtuq marlungit ilihahimajaat uuktuutigivluniuk kinitqijaanit nunat avatiqatigiit.

Qaujiharniq Nainaaqhimajuq

Qaujihaqatigiiktut ilihahimajaat ilaqatigiiktunut ukunanngat kiniupanirmik, nunat avatiqatigiiktunut unalu pujum anialaquitingat iluani Ukiuqtaqtuq avataita.

Uvani ilihahangit najurvianit uvani Cape Bounty uvani Iluiliq Qikiqtaq, NU, hamna Queens Ilinniaviguangit-kigligutaanit qaujihaiqatigiiktut uuktuutigijangit pujum anialaquitingit iluani nunat anialaquitingit tamainnut aallatqiingujut marlut kiniupaningit. Uvanngat panitqijaanit uvunga kinitqijaanit, najurvingit ilagijaat paniqtuq ukiuqtaqtuq maniraa, unalu kinihimajumik maniraa unalu kinitpiaqtut iviit maniraa (kiniupajut maniraa) avatiqatigiiktunut.

Havaqatigiiktut uuktuqhimajangit pingahunit pujum anialaquitingit: ihirniit imalingnit (CO₂), nunap anialaquitingit (CH₄), unalu tipiqanngittuq takunnaittuq ilaurutiqaqtumik (N₂O). Nuna anialaquitingat unalu tipiqanngittuq takunnaittuq ilaurutiqaqtumik, kihimi hakugiktumik uunnalaaqtut qanurilinganingit.

Kigligutaanit malrurnik ukiungani tautukhimajangit, ilihahimajangit nalvaaqtangit panitqijaanit maniraa kiniumajuktut nuna anialaquitingat, hamna kinitqijaanit maniraa qaangiutihimavagaat nunat anialaquitingit. Ihiit pujungit naitqijaujut panitqijauvlutik ukiuqtaqtumi maniraat.

POLAR qaujihaqti Johann Wagner uuktuutigijangit qurluangani haffumani pujum anialaquitingit uvani nunap maniraa haffumani Cape Bounty, Iluiliq Qikiqtaq: Johann Wagner

Havaatigut hivuliqtuijut*: Neal Scott, Queens Ilinniaviguangit, Kingston, ON
Taiguarlugu tamatkiumajuq qaujiharniq kiuviniit iluani Ukiuqtaqtuq Makpiraangit
<https://www.nrcresearchpress.com/doi/pdf/10.1139/as-2018-0018>

Polar Knowledge
Canada

Savoir polaire
Canada

Canada

Ukiuqtaqtuq hiku auktulaittuq marluit ilaliutilaaqtangit hivitujumik qaffiuningit hilarjuap ihingit. Nauttiat amihuujut, marlut ilaliutait (mikijunnuit uumajuit) ilagivagaat, ihumagijauullaqtangit himmauhiqhutik ihiit uvanngat marlungat unalu anuringa.

Aallannguqtiqhimajut uvani ukiuqtaqtuq nunat avatiqatigiiktunut aktuqhimajaat hilarjuatigut uunnakpallianingit. Ukiuqtaqtuq niriugijaujuq uunnakpallianaqtuq kiniupaniaqtuq hilaup

aallannguqtirningillu. Hamna marlunga kiniupangit unalu uunnangninga ihuuluutigijaat ukiuqtaqtuq nauttiangit ilagiiktunut, hilaup uunnakpallianingit hivullutilaaqtangit aallannguqpallialutik nauttiat aallatqiingujut nunaup qaangani. Kangiqhigiangani qanuq aallatqiingujut nauttiat nunat avatiqatigiiktut kiniupajut qaangiutijaallu pujum anialaqtangit ikajuutauniaqtuq qaujiaqtunut ihumaliuqtangit qanuq hilaup uunnakpallianingit aallannguqtilaaqtuq.

Iluilig Qikiqtaq Nunat Avatiqatigiiktunut

Uvani Iluilig Qikiqtaq, hamna nuna iluani auktulaittuq ilitturnaqtuq qaliriiqhimajuq uvani 50-90 cm hitingnia, hiamitturlu nauhimajut angiklivakhutik kinguani haffumani qiqumalaaqtunmi. Pingahut aturluarnaqtuq nunamijut ukiuqtaqtuq nunat avatiqatigiiktut tukiqaqhunilu hamna marluk kiniupaninga nauttiangillu angiklivaktut.

Ukiuqtaqtuq maniraa

- Paniumyuq nuna
- Paniqtut ujaralingnit maniraa pulahimajuq 80 nit pusaatigut nunangani.
- Nauttiat ilagijaujut tununngat atungaujait, nauttiat, urjuit tingiujaillu.
- Ilitturnaqtuq nunat avatiqatigiiktunut uvani Cape Bounty, Iluilig Qikiqtaq.

Nuna anialaqtulik maniraa

- Nulaatut marluit, haffumani pingahut santimiitastigut hitingnia, kiniupavjakhuni marlua.
- Ilitturnaqtut nauttiat ilaliutijangit urjuit, tingiujaat, ivilgit nauhimajut, iviit, tipiqatut nauttiangillu.
- Una nunat avatiqatigiit nalunanngittuq aallat ilanganit Ukiuqtaqtumi.

Kiniupajut iviit maniraa

- Kinipayuq nuna
- Kiniupajut marluit tallimanit santimiitauvlutik hitingnia.
- Iniqpiaqhimajuq pulattiaqhimajuq nauhimajut, atungaujait ilagijaat kanguujat, viit, Iqalukhiuqtit maniraat iviit unalu ihaqtait.
- Una nunat avatiqatigiit nanijauvaktut taunanngat majuqqap auktuqhimajaat hikut maniraanit.

*Ilagijaujut havaqatigiiktunut: Johann Wagner, Jacqueline K.Y. Hung, Allison Neil, unalu Neal A. Scott, Queens Ilinniarvigjuangat. Mangnit maniktaaqhimajut ukunanngat NSERC, NSTP, ArcticNet, Kanata Kavamarjuangat Tarjuq Akianit Polar Ukiungani. Ikajurluaqhimajut: Polar Continental Shelf Piliriakhaq. Ilagijangillu qaujihaijut: Nunap ilitquhiingat Nunamiutaujut niqit Kanata unalu Carleton Ilinniarvigjuuq.

Qitirmiut Tarjunga Qaujiharniq Ilittuqhaijut (K3S)

Qanuq imaup hitingningit, tagjaangit, unalu akuhimajaujut ihuiluutingit haffumani imarmiuttat avatikhangit Qitirmiut Tarjunga iluani?

Tuhagakhausujut

- Una Qitirmiut Tarjua hivitujuq imarmiuttaujut avatiqatigiiktut hulijakhauvakhuni uvanngat aviktuqhimajumi kuukkhat angijaaqtuniglu tagjaarjalingnit tamainnut uvani Ukiuqtaqtuq Tarjunga.
- Tarjuq hitingnia akhuurjuaqpaktuq akuvluni imaup hitingnia uvani naittuq, kajummakpakhunilu qurluarjuktut ikirahat haffumani Qitirmiut Tarjunga, ihuiluutauvluniuk imarmiuttat avatiqatigiiktunut unalu tarjuq hikua ilitquhiita uvani aviktuqhimajumi.
- Ukiumi, akuvaktut qanurilinganingit pivakhutik haalukkaarnit hiku uuminngaluuniit angmaumajut imaup ikiraharnut kangiqhijaujut ‘**ukiuq putungit**’.
- Aujami, una aallatqiingujut tunihivakhutik nakuujumik qaangagut ikajuutauvlunilu ‘**aujami maniraa**’, amigaittumik tarjuq natianit nunaliit ahiittut avatiliqaqhutik nakiqtumik-ikaarviujut avatikhangit.

Hulivaktugut

Qaujihaqatigiiktut uvanngat Kanatami, Amialikkan USA, unalu Norway kititiqhutik kigligutaanit nalunaijaijut qanuq imaup unalu nakuudjuhingit kaiviqattaqtut iluani Qitirmiut Tarjunga unalu qanuq ihuiluutigivagaat imarmiuttat avatiqatigiiktunut. Qaujihaijit kititiqhimajangit imaup ihivriuhimajaaq uuktuutiliqhugit uvanngat umiarjuaq *R/V Martin Bergmann* aujami. Ukiunganilu, qaujihaqtit ingilrutikhainit atuqhugit iluanunngaquhit tarjuq natianit ihivriuhivlugit iluliangit imangillu iluaniittut. Tahapkuat uuktuutigijangit hivunigivluniuk naittumik unalu ikkattut ikirahait haffumani Qitirmiut Tarjungit.

Qanuq ilittuqhiijugut unalu hungmat ihumagijakhaat

Kajumiktumik tarjaaqtaqtuq uvani naittumik imarmiuttanit ikirahat tamainnut Qitirmiut Tarjunga ilittuqtaujut imaup hitingningit akhuuqtittijut imaup uvunga akuniujumik qikiqtarnut. Tahapkuat tarjaalik ikajuutauvlutik akuvakhugit imaup hitingningit ilaurutait qulaanunngaqpakhutik. Hamna akuhimajangit ikajuutauvakhuni nauttiat nauvaktut unalu imarmiuttat niqikhautikhangit. Iluaniittut ikirahait, aqittut aqajait, tarjurmiuttat nauhimajut, uviluit,

Havaatigut hivuliqtuijut:

Kristina Brown, Bill Williams, Iqalungnit Tarjuliqijit Kanata, Haagviata Tarjuq Qaujihainit, Sidney, British Columbia, Kanata.*

kristina.brown@dfo-mpo.gc.ca bill.williams@dfo-mpo.gc.ca

Yves Bernard, Imaup ataanit unalu Tarjunga Qaujihaqtuq Kiuliqiji uvani Ukiuqtaqtuq Qaujihaijik Tunngavinga, unalu Raphaele Descoteaux, Taaktiliqinirnut Ajuiqhijuuq Ilihaqtuq uvani UiT – Ukiuqtaqtuq Ilinniarvigjuangat uvani Norway, agjaqhijut marlungnut qijuqtaat ilulingat uvani R/V Martin Bergmann: Neha Acharya-Patel

Polar Knowledge
Canada

Savoir polaire
Canada

Canada

Qanurittuuvluni Qitirmiut Tarjunga arlingnaqqa imarmiuunit avatikhaat?

Una Qitirmiut Tarjunga arlingnaqqaqtuq imarmiuttat avatikhanut iluani Ukiuqtaqtumi pingahuujut ilitquhiqaramik:

Nakuuqpiaqtumi-arlingnaqtumik-hitijuraaluk imaq

Tarjuq hitingningit tunivaktuq tarjulingnit, nakuuqpiaqtumik-arlingnaqtumik-hitijuraaluk imaq uvunga Qitirmiut Tarjunga uvannat ikirahait iluani Kanatamiunut Ukiuqtaqtuq Qikiqtalingnit. Hiqiniittumik, tahapkuat ahivaqtuq nakuudjuhingit ikajurnaitut nauttiantut angiklijuummirn-aqtumik niqhiuqpaagaat haffumani niqkhaqhiuqtunut.

Halumajuq imaq iluaniittut kuukkanit

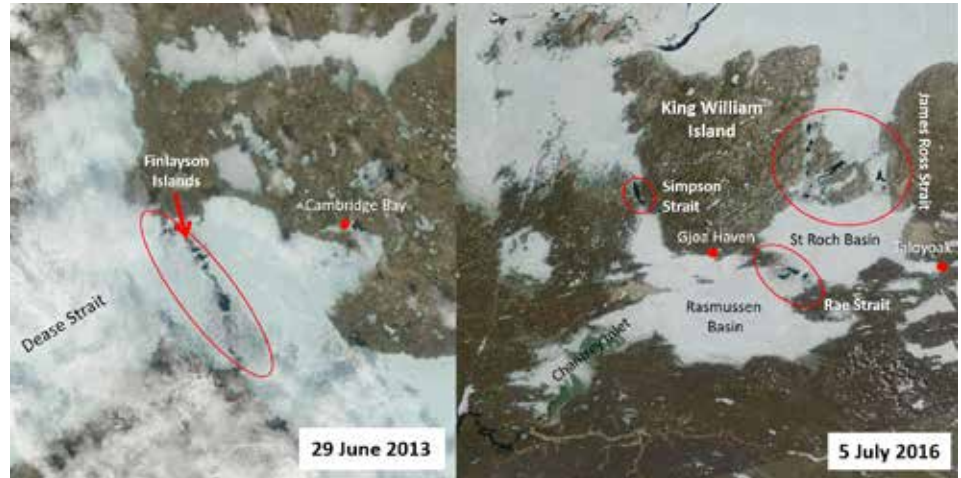
Kuukkat iluani Qitirmiut nunangani tunihivaktut angijaaqtumik halumajumik imaq iluanut Qitirmiut Tarjunga. Halumajuq imaq aqitqijaujuq uvannat tarjulingnit imaq, iluanit kuukkait qulaaniittut.

Iniqhimaittuq imaq qurluangit iluanut hilataanullu

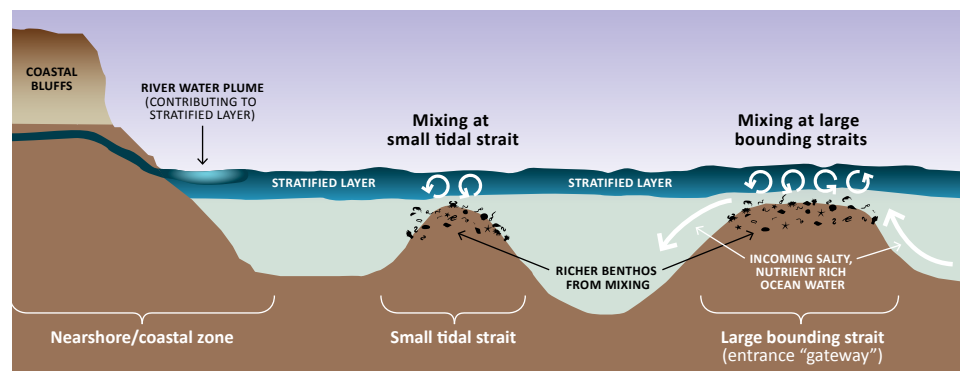
Una tarjuq natia iluani ikirahat haffumani Qitirmiut Tarjunga ikkatpiaqhutik (avatqunngittangit 30 miitastigut hitingnia), taimaa kinguvaqtittivlutik utiqattaqtut imaq uvannat Qitirmiut Tarjunga aahiillu Ukiuqtaqtuq Tarjungit ikirahait.

uumajuillu niqhiuqpaagaat. Hilataanit ikirahait, hiqumilaqtut upluriaqpaluktut mikijumik imarmiuttat kumaruit haniraanunngaqpaktut amiakkuuvlutik. Tahapkuat aujami maniraanit ihumagijauvakhugit niqhiuqtittivaktut iqalungnut nattiinigu. Naunaittiarumaguvit qanuq aktuumilaaqtangit uumajunit nauvaktut anginiqhautaujumi Qitirmiut Tarjungit ihariqijaujut.

Ukiumi, tautuktauvaktut nunamiuqatigiingnut unalu puqtuhimajumik-piksaliurnaqtuq qilamiunit nalunaijainingat takukhaujut aallaunngittut naittumik ikirahait ilittuqtaujut haalukkaangujut hiku hikuirnarujukhunilu, taimaa hivuuranaqhiivluni aullaariami ukiumi. Tahapkuat ukiumi putuhimajut taimaa unavjalirnat imaq, taimaa qulaaniittut akuhimagamik tarjuq hitingninganit.

Qilangmiujunit piksaliutimit tautungnaqtuq upinngaami 'ukiumi putuhimajut' nauhimajaujut uvannat naittumik ikirahat akuhimagamik tarjuq hitingningit: a) Imiligaakyuk Iqaluktuuttiaq haniani, Nunavunmi; unalu, b) Utkuhikhalik - Rasmussen Ikirahat - St Roch Ikirahat haniani Uqhuqtuq, NU (<https://worldview.earthdata.nasa.gov/>)

(taliqpiani) Ajurnaittumik titiraujarningit imaq kaiviqattaqtut iluani Qitirmiut Tarjunga. Avugiiknigut ikalrumi ilaliutijutauyuq taqyqnitumik niqkhatiaqaqtunik itiniqmit immaqmit umapkiyuq aalatqiinik taqyumi uumayunik.

*Ilihaqvikyuaq Taqyumik Naunaiyautinik, Haagviata Tarjuq Qaujihainit, Sidney, British Columbia, Kanata. **Aalat havaami ikayuqtigiyauyut:** Bodil Bluhm, Havagviata Ukiuqtaqtumi unalu Imarmiuttat Uumajuit, UiT – Ukiuqtaqtumi Ilinniarvigjuangat Norway, Tromsø, Norway, Kristina Brown, Iqalungnit Tarjungillu Kanata, Sidney, BC, Kanata, Eddy Carmack, Iqalungnit Tarjungillu Kanata, Sidney, BC, Kanata, Seth Danielson, Iliharvigjuangat Iqalungnit Tarjungillu Qaujihaijut, Ilinniarvigjuangit Alaska, Fairbanks, Alaska, USA, Mike Dempsey, Iqalungnit Tarjungillu Kanata, Sidney, BC, Kanata, Donald McLennan, Polar Qaujiaivik Kanata, Iqaluktuuttiaq, Nunavut, Kanata, John Nelson, Iqalungnit Tarjungillu Kanata, Sidney, BC, Kanata, Lina Rotermond, Ilinniarvigjuangat Victoria, Victoria, BC, Kanata, Adrian Schimnowski, Ukiuqtaqtuq Qaujiharvik Tunngavia, Winnipeg, MB, Kanata. Bill Williams, Iqalungnut Tarjungillu Kanata, Tarjurnut Qaujihaijut Havagviatas, Sidney, BC, Kanata

Atuqattaqtangit ikummatitigut avatikhangit ihivriurnikhanut *Hamna atuqattaqtangit ikummatitigut ihuaqqa tamainnut najugaanut?*

Tuhagakhaujut

- POLAR hivumuurutigijangit ikajuqtakhaat qulvahikturmiut nunaliit naiglinahuarlugit atuinnaqtut haffumani uqhurjuaqtuqtut ikummatikhainit ilagijaujut.
- Nunamiuqatigiit avatikhangit ihivriurningit ihumagijaujut ihumaliurianganit hamna atuqattaqtakhat ikummatitigut avatikhangit ikajurnaqtut pivallianikhanut, haffuminngatut:

Anuri: Ukiunganit anurinit kajum-ingningit haffumani 3-6 miitastigut tadjaguinnaq pijumagaangat anurinit havaarijakhaq maniliura-huaqtumik ajurnaittumik unghiktumi qulvahiktumi nunaliit.

Hiqiniq: Hamna avatingnut qanurilingajut, ilangit inikhat ihumagijauvlutik nakuutqijaanit hiqinngup uunnagjuangat aallanit. Taimaa aulapkailaqtangit himmauhikhaq haffumani hiqinirnut alrujaqtuqhimajuq tunngavikhaq ihuaqtuq nunalingnut.

Nunami uunarninga: LQaujihar-ningaq unalu hitijumik ikuukhimajut kiuvikhangit ilagijaujut hivitujumik tamainnut havaarijakhaat akikhangit pivalliangani aturaaqtakhainit ikummaliqinirnut pivikhaq.

Iqaluktuuttiaq Avatikhaq Ihivriurnikhaq

Anuri Hakugungninga

Uvani 2014, POLAR aulapkaqhimajuq haffumani anuri nappaqhimajuq kiglianit nunalingnit uuktuutigivluniuk aturluarijangit anuri qanurilinganingit, uvani parnautigijaattaq ukunanngat Nanminirijangit Avatikhangit Kanatami (NRCan) unalu Anuri Hakugungninga Havagvia Kanata (WEICan). Una ilihiaqtangit, nauhimajuq uvannat 2014 unalu 2017 milu, takukhaujuq hamna anuri havaangit nunalingni qaujiharnaqtuq maniliurnaqhunilu havangnaqtuq. Uvani 2020 mi, POLAR unalu WEICan ihuaqhihimalaqtut hamna ingilrutingit uvani nappaqhimajumi pilihaaqhunilu nalunaijainiq unalu qanuq ihumagijakhaat hamna hila aallanngutirumi taimaa hunalikiaq ihuiluutauhimajuq uvani anuri kajumingningit unalu inikhangit.

Hiqinngup Hakugungnia

Qimilruriangani ihuarijamingnit haffumani hiqiniq hakugungnia haffumani Iqaluktuuttiaq, POLAR aullaqtiliqtangit hiqiniq uunnarninga munaqhaijangit parnautigivluniuk ukunanngat NRCan unalu Campbell Qaujiharniq.

POLAR unalu Kanatamiunut qaujiharniq ilaliutijangit Spectrafy havaqatigijangit uuktuqhimagianganit unalu ilittuqhailutik hiqinngup tautungnaqtumik uunnarninga qaujiharnirnut taidjutilik Hiqinirmiujuq. Una qaujiharniq akikittuq ajurnanngittuq aturiami, taimaa ihuarjuummirniaqtuq inikhautikhangit amihunit qulvahiktumit nunaliit. Atauhiq arvinilik aippaamit hamna Hiqinirmiujuq ingilrutikhaq aulapkaihimajuq ilagijaanit amihunut qulvahikturmiujut ilagijangit Kanataliuhimajut piliriakhaq Iqaluktuuttiarmi. Una Iqaluktuuttiaq havaangit tununnganarmiujuq aulapkaqhimajut avaliqanngitturlu aulattittijuq Ukiuqtaqtuq iluani.

Havaatigut hivuliqtuijut: Rob Cooke, Polar Qaujiahtuliqiniq Kanata (POLAR), info@polar.gc.ca

Imiqtarvik Apqut Avatikhanut Munaqhaivik: POLAR

Polar Knowledge
Canada

Savoir polaire
Canada

Canada

Nunalingnit Avatikhangit Ihivriurnikhanut

POLAR ilaliutihimajut manngit ikajuutaujuq uvunga amihuujut qulvahiktumi nunaliit iniqhimagiangani mikijumik uktuutigijangit aturaaqtakhainit hakugingningit havaarijaujukhat ikajuqtauhimajuq ukunangat avatikhanut ihivriurningit ihumagijaujunut nunalingni-uktuutigijangit havaarijaujukhat.

Arviat

Una Haamat Arvianmi havaqatigihimajangit NRStor, una hakugingnia tutquumajangit kampaniujut, iliuraivlutik tamarmik anuri unalu hiqinngup munaqhainirnut ingilrutikhaq. Una nunalingni niriugijaat pivalliahimaluni anuri/hiqini/tutquumajangit akuhimajut havaarijangit naiglinahuarlugillu hamna uqhurjuaqtuqtut kaasiliq.

Arviat hiqinngup unalu anurip munaqhainirnut: NRStor

Sanikiluaq

Iluani Sanikiluaq, una Qikiqtaaluk Nanminiqutingit Pivallianikhanut Timiujuk (QBDC maliinnaqtangit haffumani nunalingni ilagijaujut pukukhimagiangani humiliqaak najurvikhangit iliuraigiangani anuri nappaqtakhat qanilruani nunalingnit. Hamna kiuviniit uvangat munaqhainirnut piliriakhaq pitquijangit QBDC pivalliagiangani hakugiktumik nanminiqutikhanut parnautikhainit ikajuqhimagiangani hivunikhanut haffumani 400-kiluvaatit hakugingnilik anuritut havaarijaujukhaq.

Anuri Nappaqhimajuq uvani Sanikiluaq, NU. QBDC

Imaup Hinaa Hitingnia Nalunaijainiq

Aallannguqtihimajuq tarjuq-hiku ilitquhiita, hamna qanurilinganingit haffumani hila aallannguqpallianingit, illitturnaqhuni hamna hailijakhaunngittumik aturiangani imarmiuttanit hakugingnia iluani Kanatamiunut Tununganaq. Uvangat 24 haffumani Nunavutip 25 nunaliit tarjuq hinaanirmiittut, POLAR unalu Kanata Qaujiharvik Katimajit (NRC) atauttimi havaqatigiiktut illitquhaivlutik ilihariami qanuq tarjuq hitingnia hakugikkumi uvani parnaujautikhanut najugaat katilviulaaqtut ukiuraalungmi hakugingningit pijumajainnit ilangani nunaliit. NRC qanilrukkut ihivriuqhiivlutik tallimanit Nunavut nunaliit takukhaujut hamna hivitujumik ihumagijakhaat uvani qulaanit ilihaqtangit.

Nunavut havigaliit munaqhainirnut piliriakhaq ilitturvikhangit havaakhaq

Pivallialaaqgita aviktuqhimajumi ingilrutikhangit haffumani iqqakuurjuarnigut munaqhainiq Nunavut iluani Inuit unalu nunamiuqatigiingnirnut –aulapkaijangit angiklijuummilaaqhunilu nunamiuqatigiingnut ikajuutikhainit?

Tuhagakhaajut

- Havaarilaqtangit unalu ikajurnaqtumik turaariangani angijaaqtumik iqqakuuqhimajut munaqhainirnut uvuuna Inuit Pivallianikhanut Timiujunut.
- Avatquhimajut 900 huangaijautit, 12 qattarjuut uqhurjalingnit iqqakuutaujut, amigaitpiaqtuniglu havigaliqaqtumik naqitautit ungavaqtauhimajut uvanngat maniqqanmi agjaqtauhimavlutik hivuraanut nalaumattiaqtumik igijakhaat unalu atuffaarmilaaqtangit.
- Nunamiuqatigiit havaktihimajut uvanngat nunamiuqatigiingnut iniqhimajaat tamainnut havagvianit havaat tunijauvlutik avatquttumik 30 ublunganit najugaanit ilihautikhainit.
- 59% haffumani manngit ikajuutikhainit nunamiuqatigiingnut iluaniittuni havaktunut akiliakhangit, ingilrutingit, unalu parnautikhangillu.

Havaatigut hivuliqtuijut:

Sheldon Nimchuk, Qikiqtaaluk Nanminilingnit Pivallianikhanut Timiujunut, snimchuk@qcorp.ca

Hulivluta

Una havaakhaq hivumuurtigijaat unguvaqtittivlutik havigaliit havakhimavlutik ilihautivlutik nunamiuqatigiingnut. Havigaliit kititiqtauhimajut ilaliutaujut utuqqaujut akhaluutit, sikiituut, akhaluutirjuat, quaqarviit, uaqhiviit taimaattumik. Tamaat ilaliutiqaqhutik hivuuranaqtumik iqqakuutit. Utuqqaujut akhaluutit havigalingnit ilaurutiqaqhutik naqitautit, havigajalingnit, unalu aallatqiingujut kuvijaaqtunik uuminngat uqhurjuat kaasiliirnilu. Utuqqaujut qiqtittivut uqhurjuaqaqtut uuminngalu hilangnut hivuuranaqtunik pujulaaqtumik ilaqaqhutik. Naiglinahuarlutik havigalik iqqakuutit nutqaqtittivagaat hivuuranaqtumik iqqakuutit uvanngat halumaittumik nunat avataita.

Una havaqatigiiktut hapummivlutik avataita ahivaijaivlugillu hivuuranaqtumik pivikhait uvanngat havigalik iqqakuurvingat. Tahijaaqhugulu inuudjuhingit atuqhimmaaqpagaat kuvvingat iliraiqattaqhugu havigalit kititiqhugit. Una havaarijangit ikajuutauvlunilu naiglijaangani pijumajainnit angijaaqtumik kuvvirvikhaat hivunngani. Taimaa naiglihimajangillu qajagijaujut nunat avataita halumainningit.

Una inikhaat turaarviugiangani angijaaqtumik iqqakuurviujut munaqhaijangit uvuuna Inuit Pivallianikhanut Timiujunut tukhiutigilaaqtangit turaarviugiangani hamna havigaliit iliraihimajangit tautungnaqtuq tamainnut Nunavunmi nunaliit. Una havaarijangit inikhautikhangit Inuit hivuliqtigijaat turaarviujangillu.

Una havaarijaujuq hivulliutigijaujuq Inuit inikhaliurutikhaanit, hivunigivluniuk inuuttiarnigut utiqittinirnut maniliurahaqtut turaariangani hamna havaaq. Nunamiuqatigiiktut havaanikhutik uvuuna nunamiuqatigiiktunut iniqhimajaat

Pitseolak Pudlaq piksaluqhimajut haniani havigalik iliuraivikhaq: "Takunngaqhimajara una nuna tautukhimaittumik utuqqaujut havigaliit hiamihimajut. Pivallialiqhuta." Avatquttumik 1000 nit havigaliit iliuraivingit havaarijauhimajuq uvani havaakhanut.

tamaat maniqqami havaangit. Una havaqatigiikhimajut ilihaudjauvlutik maniqqami, angmaumavlunilu tamainnut nunamuiqatigiit. Nunamuiqatigiit illitturjuaqhimajut avatikhainglu munarijaangani havigalik kuvvingit munarittiaqhugu, ikajuqtaittumik aninnit havaktinit.

Hungmat ihumagijaujuq

Angijaaqtut iqqakuutit havaarilluaqtangit Nunavut iluani ajurnaqhuni, utuqqauvluni, mikivallaaahunilu. Iniqhimaittumik maniliugait unalu akihautainnaujut hivulliutijangit tamainnut kavamanut ikajuqhimajut haffumani akihautaanit. Utuqqat havigaliit iqqakuutaujut utuqqauvallaahutik hamna havaangit aullaqtiliqtinnatik hamna maliguarutinut unalu munaqhainirnut havaarijaujunut. Hamna utuqqaujut iqqakuutaujut havigaliit, utuqqaujut akhaluutit, utuqqaujut qiqtiviit, iglulivrikhat pivikhait. Ikhinnainnarlugit, hivuuranaqpiagtut ilaliutaujut hapkuningnat havigaliit qurlualaaqtut nunap qaanganut, taimaa inungnut hivuuranaqpallaarmata, halumaittut hiaminnaqhunilu nunakput, imaq anurinullu.

Una havaakhaq takunnaqhuni hamna hivunikanut angirutaujut ukunangnat Nunavut Kavamangit unalu Aviktuqhimajumi Pivallianikhanut Timiujut iluani Qikiqtani, Qitirmiut, unalu Kivalliq Nunangani ajurnaittuq. Tahapkuat angirutaujut turaarviulaaqtut hamna utuqqaujut havigalik iliuraqtauhimajut tamainnut Nunavunmi taimaa maniliugait nunallaanmiinnginnaqtut angiklijuummilaaqhuni ikajuutikhait Inuit nunaliingnut.

Avatquttumik nungutpiaqhimajut akhaluutit unguvaqtauhimajut uvanngat nunalingni iluani naammakpiaqtumik ahivaqtauhimajut. "Quviahuktugut tautukhimagapta hulijakhainit hivunngani nunalingni hivuani ihuaqtumik unguvaqtauhimavluni." Quviahukpiaqtugut hulijakhainit hivuumurutigijaat ikajuinnaqhugulu nunaptingni halummaqhaviluta najugaanit, kihimi ikajuqhimavlunilu ilihautikhainit taimaa ihuaqpiagtumik munarivlugillu iqqakuutivut." John Hussey, Angajukhiujuq Aulattittiji Havakti

Malikhugu munaqhainirnut haffumani Qikiqtaaluk Timiqutingat, una havaaq:

- Havaktittijut arvinilik Inuit Kinngaitmi malrurnik havaakhanut hilaqutitigut.
- Ilaliutijangit 30 nit ublunganit havagviannit ilihautikhangit ilagijaat:
 - Hivuuranaittumik hiaminnaittumik ahivaijariami hivuuranaqtumik iqqakuutit uvanngat akhaluutit unalu qiqtiviingmit.
 - Havigalik iliuraivingat ingilrutikhat aulattittijut ilihautikhainit.
 - Hivuuranaqtumik iqqakuutaujut ilulikhainit unalu agjaqtuinirnut ilihautikhangit.
 - Aanniaqtailinirnut unalu hivuuranaittitigut ilitarijauningit.
 - Hiqinngup ilaurutaanit-hiamihimalaaqtangit ilaurutititigut ilitarijauniq.
- Hanahimajut Nunavunmiutitigut-ilihautikhainit pivikhangit makpiraaqiuqhimajut Inuktitut Qablunaatit, ilagijaat:
 - Makpiraaq qanuq ahivailaaqtut hivuuranaqtumik iqqakuutaujut uvanngat havigaliit.
 - Makpiraaq qanuq havigaliit nanilulaaqtut uvani Nunavut havigaliit iliuraivingat kititihimalaaqtut.
 - Makpiraaq qanuq pualrijaulaaqqat hivuuranaqtumik iqqakuutaujut.

Maningnit Ikajuqhimajut: Polar Qaujihavik Kanata, Nunavut Kavamangit, Qikiqtaaluk Timiqutingit, Kakivak Katudjiqatigiit, Nunalingmiujut Kinngait. Havakhtik Ikajuqhimajut: Automotive Recyclers of Canada, Nunamuiqatigiiktut Kinngait, Qikiqtaaluk Nanminiqutilingnit Pivallianikhanut Timiujut, Nunavut Kavamangit; plus Arctic Consulting Ltd., Kudlik Igluliuqtunut.

Halumaittumik munarijauningit qaujiharningit

Huna halumaittut munarijaununut qaujiharningit aturnaqqat Iqaluktuuttiaq iluani?

Tuhagakhaujut

- Nunamiuqatigiit haffumani Kanata’p unguhuktunut qulvahiktumi nunaliit ihuaqhiyumajangit haffumani halumaittumik munarijauningit uuktuutigijangit naiglijahumajullu ukpiruutait haffumani uqhurjuakhat kigligutaanit ikummadjutitigut avatikhait.
- Pujuum Anialailaقتها pujut anianiit, qirnariktut puyut uvannat uqhurjuakhat atuqtangit, unalu avatikhanut hururningit uvannat avatingnut tatahimajut nunat iliuraqhimajut angmaumajunut ikulahimajut ihuittumik ihuilaalaqijangit kitunuliqaak aanniaqtailinirnut halumaittumik nunat niqinut avatiqatigiit.
- UKIUQTAQTUQ qaujiaqhimajut amihunit halumaittumik munarijaunut unalu halumaittuq-uvunga-ikummatitigut kiuviniiit. Una qaujimajangit tamatkiumajaat ikajuutauvluni aahiit qulvahiktumi ikajuutikhangit aallat nunaliit ihumagijaujut halumajumik ikummatitigut inikhautikhangit.

Qaritaujakkuuqhimajut Nunalingnit Pivikhait (ACS150)

ACS150 kititiqhimajut qaujiharniit hivumuarutijaat katilviuvluni qaritaujaliginirnut pijumajainnit haffumani 150-inuit nunalingni iluaniittumi malruk tarjukkut havigaliit. Qaujiharniit ilahimajaujut taimaa halumaittut hunavaluit iluanunqahugit kinguanut unalu halumajuq imaq, uunnaqutikhat, unalu ikummaliqinirnut nauhimajut hilataanirmiujut. Una qaujiharniq ilitturnaqhuni kivgauthimajaat Iqaluktuuttiarmi uvani 2014 mi, havaqatigivlugit Aturnaqtuq Pivallianiq Qaujiharniq Kanata.

Halumaittut qurluaqhimajut qaujiharningit

Halumaittut nalunaijaujut haffumani Iqaluktuuttiaq nuna hauhimajuq iniqhimajuq ihumaliuqhugit nalaumajumik halumaittut-uvunga-ikummaliumnaqtuq qaujiharniq nunalingni. Una havaaq iniqhimajaujuq parnautigivluniuk ukunannat Concordia Ilinniarvigjuangat Havagviata Imarnut, Ikummaliqiniq unalu Aturaaqtakhanut Pivikhait. Uvani 2016 mi, havaktit uvannat Haamatat, unalu Ilinniarjuarniq Taaktiumajuuq taidjuaa PhD ilihatuq Nathan Curry, haliqhuniuk malrurnik Santiqhiivluni 725 kilukulaat (1600 uqumaidjutilik) iqqakuut. Nunalingni katimavlutik uvani Inirniit Qalgianit Katimaviani iniqhutik hannaijariiqhimajumik unipkaaliuqhutik haffumani iqqakuutitigut munaqhainiq. Kiudjutaujut takunnaqhuni hamna nunaliit ikajuutigilaaqqauk uvannat iqqakuutaunikkut ilihautikhangit haffumani niqinut igitauhimajut unalu atuqtauffaarnaqtut ilihautikhait haffumani alilaaqtut qijuqutikhat, palaastiit, imigat ilulingit.

Havaatigut hivuliqtuujut: Rob Cooke, Ukiuqtaqtumi Qaujimajangit Kanata (POLAR), info@polar.gc.ca

Ikulahimajuq iqqakuutit uvani Iqaluktuuttiaq nunap iluani. Ikulavagaat taimaa iqqaqpaagaat amihunut unguhiktumi nunaliit: POLAR

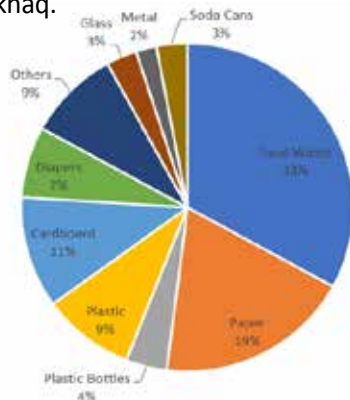
Qanilruanit Nipiliuqhimajut Kaasiliqutitigut Pivikhat (MAGS)

Kiuviniiit haffumani igijauhijamajut nalunaijainiq uvannat, POLAR parnautigijaat ukunannat Kanatamiunut iqqakuutingit-uvunga-ikummautigilaarniq qaujiharniq ilaliutigijangit, Terragon Environmental Technologies Inc., ihivriuhimagiangani illittuqhailutigli Qanilruanit Nipiliuqhimajut Kaasiliqutitigut MAGS nunalingi Iqaluktuuttiaq iluani. Terragon aulattittivluniuk aullaqtiqhugulu pivikhangit hivunigiinnaqhugu ilihautikhangit uvunga malruk aulapkaajit nunalingnit.

Hamna havaaq aulattittijut kititiqhimajangit agjaqhijut iqqakuut hunavaluit iluanut malruk iluliangit. Iqqakuut ikulahimajut ahiruqhutik imaatut agjannguhuni unalu ihinga ilaqaqhuni imaliulaqtuq unalu ilaurutinit ihrnit (kaasiliq: ikulannaqtut). Ikulannaqtut kaasiliq atuqtauvaktut ikulalaaqtuq piliriakhanut. Tamaat hivunigijakhaat haffumani havaanut ihivriuhigiami hamna Qanilruanit Nipiliuqhimajut Kaasiliqutitigut MAGS qaujiharniq qanurililuaqqa, maniliurnaqqqa, aulattittinnaqqqa uvani unghiktumi qulvahiktumi nunalingni.

Qaujiharniq ihivriurningit

Hamna Qanilruanit Nipiliuqhimajut Kaasiliqutitigut MAGS illituvikhangit aullaqtiqhuni Iqaluktuuttiarmi, POLAR aulattittiji Matt Wallace ihivriuqtaat aallatqiingujut maniliurnaqtut angmaumajut iqqakuutaujut-uvunga-ikummalinqinirnut qaujiharniit. Una ilagijaat ikulajunit-utiqtittiniq qaujiharningit uuminngalu qanuq tutqiuhimajut aallanngutiriami iqqakuut hunavaluit nakuunngittumik pijumajaujut hanaliurutikhanut pivikhangit uuminngaluuniit apqutinut qaangagut minguitikhangit – pivikhangit aturluarnaqtut unghiktumi qulvahiktumi nunaliit. Kinguani tukiqattiarnaqtumik qaujiaqhutik, Wallace kiutquijangit ajurnaittumik havaarilugit ikulahimaningit ukuninngat kihiani uunaqutitigut himmautauluni taimaa pilihaaqhimalutik haffumani unghiktumut nunalingni iqqakuutitigut – uvunga –ikummalinqiniq pivikhaq.

(haumikhia): Malikhugu iqqaqhimajunut naunaijainiq qaujiharniq, pingahuat haffumannat Iqaluktuuttiaq iqqakuutingit niqinut igijauhijamajut. Alilaaqtuq qijuqutikhaq alilajuillu tamatkiumalaaqtaat aahiit pingahuanit, Nalunaijajaa una Nathan Curry. (akullirmi taliqpianilu): Utqiagvik TOS Havaktavlutik: Matt Wallace.

Ikulalaaqtunut pivikhat uunaqutitigut utiqtittijangit

Nautkaqhimajangit ukunannat Dynamis Energy, una Uunavjaktumik Ahirulaaqtumik Pivikhangit (TOS) nakuuqpiqtumik aulattittijangit ukunannat North Slope Borough uvani Utqiagvik, Alaska. POLAR unalu Haamatat havaktangit aullaqhimajut Alaskamut takujaqtuivlutik hamna TOS katimaqatigivluniuk kampaningit unalu boroughmiuttat kivgaqtuijit. Taimaa nunguani hamna havaaq katilviulaaqtangit hamna iqqakuutitigut munaqhainiq kiudjuhiat haffumani Iqaluktuuttiarmiut.

Kihiani amihuuningit haffumani Utqiagvik angitqijavuluni Iqaluktuuttiarmiut, aadjigiikhunilu malruk nunaliit ikajuqtauhimajut atuqhugillu haffumani TOS Nunavut iluani. Utqiagvik najugaat uvaniittuq tununngani haffumani Ukiuqtaqtumi Avvautaanit Nunaqaqaarmiutavlutigli inuit amihuuningit (haffuminngatut, avatquttumik 60 avvautaatigut nunamiuqatigiit Iñupiat). Iqaluktuuttiarmiut, Utqiagvik qaajurnaqtumik nunaqaqhutik, tarjkkut umiaqtuqtunit agjaqtavakhutik piqutikhainit, anguniaqpakhutik anngutikhainit niqikhaqhiujuktut. Aadjikkutavjaktumik ikajuutaavluni ihivriurahuariangani pivikhangit tikilviulaarumik pijumajainnit Iqaluktuuttiarmiunut hapkuangujut Utqiagvik unalu Iqaluktuuttiaq aadjigiiktumik iqqakuutaujuktut ilitquhingit.

Hamna TOS uvani Utqiagvik hivitujumik naiglijauhijamajut iqqakuutitigut nunap iluani. Nautkaivakhutik halumajumik anialalaqutingit unalu ikulataaqhimajut arjangit. Pivikhaittuq, kihiani, taimaa tamatkiumajangit atuqhutik uunaqutikhanut uuminngaluuniit imalingnit ilulilik nauhimajainnit, taimaa naigililaaqtut hamna maniliurjuaqpagaat uqhurjuarnut. Nunamiungat Iqaluktuuttiaq tadjja qiniqhiahimmaaqutut manikhainit iliuraigiami hamna TOS aturumajangillu iqqakuutit uunaqutingit uunaqutitikhainit uuminngaluuniit ihrnut anianilaqutingat. POLAR unalu Haamatat tamarmik pijumajaat ihumagijaujut atuqhimalugit hiaminnaittumik kaasiliirnit ikummatitikhant uunaqutikhainit.

Halumaittut imaq munarijaujukhat

Qanuq ihuaqhihimaniaqqat halumaittut imat munaqhainingit unghahiktumut nunaliit?

Tuhagakhaujut

- Tukhiutaujut qaujiharniq ihuaqhihimagianganani halumaittumik imaq munaqtiunirnut hivulliu-jaulluaqtangit haffumani UKIUQTAQTUMI tununnganarmi Nunaqaqaahimajunut parnautingit.
- UKIUQTAQTUMI hivunigijaat ikajuqhimavlutik amihuujut illitruvikhangit kangiqhigianganani ihuaqtumik atuqhimajaat halumaittumik imaq munarijaujut uuktuutigijangit unalu ihivriuhimajangit ukpiqiaqtangit qaujiharningit atuqtakhait ukiuqtaqtumi unalu qulvahiktumi nunaliit.

Qirnarivjaktut imaq unalu Qirnarikpiaqtut imaq

Atuqtaujut imaq uvanngat uaqtiqtunut aannuraanut uaqhijunut ilihimajaujut **qirnarivjaktut imaq**. Halumatqijaujut uvanngat **qirnariktuq imaq** (anaqtarnit), ilaliutauhimajut halumaittut imat uvanngat anaqtarviit, nirriviut uarvingit, unalu qallutinut akkiutingillu uarvingat. Amihuujut nunanganani hilarjuarmit imaq amigainngittut, inuit atuffaaqpagaat qirnarivjaktumik imaq haffumanit anaqtarvik imaijaqtangit, imaijaqturniq, aannuraanut uaqhijut, halummaqhijut.

Halumaittut imaq munaqhainiq

Amihuujut unghahiktut nunaliit atuinnaqhutik imarmik agjaqhijut halumaittumik imat kititiqtangit, naammagijaunngittuq akituvallaaghunilu. Akhaluutit agjaqhijut ilagijaujuttuq anuqqim halumaittumik uvanngat ihiit angiglijuummihutik pujum anialaqtangit uvanngat akhaluutit pujungit.

Iluani nunaliit, qirnariktut imaq unalu halumaittut imaq uvanngat iglumiuaqtigiit nanminilingnillu akuhimajut kititiqhutik iluani anaqtarviit akhaluutirjuanganit unalu kuvviqtauhimajut anaqtarviit iluanit.

Qakugunnguraangat, anaqtarviit havaktauvagaat halumaittumik nakuujumik kihimi puqtuhijut hiaminnaqhuni nunanut, nunamiujunullu imaqarvingit, unalu nirijuktait huraanut.

UKIUQTAQTUMI ikajuqtauhimajut uvanngat Ilinniarvigjuangat Winnipeg ilihaqtut ihumaliuqhutik qanuq aktigijaat halumaittumik qanittuugumik nunaliit unghahiktumi kangiqhittiaranganani qanuq ihuaqtumik anaqtarviit ihuuluutaukpata haffumani anaqtarvit qurluangit kahaktaugiakhaat avatingnut unalu nirijaujuktunut anngutikhanut.

Havaatigut hivuliqtuijut: Rob Cooke, Ukiuqtaqtumi Qaujimaningit Kanata (POLAR), info@polar.gc.ca

Iqaluktuuttiap anaqtarvinga kuvvia, takukhaujut ukiumi: UKIUQTAQTUMI

Polar Knowledge
CanadaSavoir polaire
Canada

Canada

Qirnarivjaktumik imaq munaqhainiq

Hakugikhijangit turaarviugianganit tahapkuat ajuqhautijut pivikhangit, UKIUQTAQTUMI ilittuqhiijut imaq hapummigianganit uvannat qirnarivjaktumik imaq unalu qirnarikpiaqtut imaq munaqhainirnut qaujiharningit.

Uvani 2018, ukunanngat manngit ikajuqtauvlutik uvannat UKIUQTAQTUMI, Terragon Avatiliqinirnut Qaujahaqtit Timiujut iliuvaivlutik qirnarivjaktumik imaq munaqhainirnut qaujiharniq ilihimajaujuq WETT-G uvannat Kanatamiujut Qulvahiktumi Ukiuqtaqtumi Qaujiaivik (CHARS) iliharvingat Iqaluktuuttiarmi.

Una qirnarivjaktuq imaqravingat taimaa qaritaujaliquinirnut qaujiaqhimaajuq, taimaa ilahimaittumik ilaurutikhanut munarijaujukhanut-akhuuqpiaqtut pivallianingit. Nakuudjuhingit munarijaujukhat qirnarivjaktut imaq ilittuqhaivlutik uvannat munarijaujut nunamiuqatigiingnut imaq, akikhangit munarigianganit qirnariktumik imaq akikhimajuq uvannat nunamiuqatigiingnut

imaq akikhangit. Una havaakhaq takukhauvakhuni maniliurahuqatunut ikajuutaulaaqhuni atuffaarmilutik imaq uvannat qirnarivjaktumik imaq munarijaanit.

Qirnarivjaktut imaq munarijaujut aadjigiiktut uvannat iliuvaivlutik uvani CHARS: Terragon

Qirnariktut imaq munarijaujut: Ilagijaujut alrujaqtuqhimajut Uumajuit Anaqtarniit Munarijaujut (BeAST)

Una Kanatamiujut Qaujiharvik Katimajit (NRC) pivalliahimajut anaqtarniit munarijakhaat qaujiharniq hivumuurtigijangit halummaqtirlugit qirnariktut imaq turaaqtautinnatik anaqtarvingnut. Hamna Ilagijaujut alrujaqtuqhimajut Uumajuit Anaqtarniit Munarijaujut (BeAST) atuq pagaat kumaruit uumajuit takukhaunngittut avvautihimagiami halumaittut qurluarningit. UKIUQTAQTUMI parnautigijangit ukunanngat NRC uuktuqhimagianganit maniliurahuqatinnatik qaujiharniq uvani CHARS ilinniarningat.

Anaqtarniit ihivriurningit turaaqtauhimajut uvannat Iqaluktuuttiaq uvunga NRC ihivriuravingat uvani Quebec mi. Qaujiharniq qaujahaqtit ihivriurqhimaajaat ihivriurningit ihuaqhihimavlugillu hamna BeAST ingilrutingit, iliuvaivlutik uvani CHARS. Hamna 30 nit liitastigut BeAST ingilrutinga uvani CHARS mit ingilrahimaniaqtuq 12 nit tatqiqhiutigut.

Nanminirilluaqtangit uuktuutigijangit takukhauvluni atuqhugu BeAST tautungnaqtuq halumatqijaujuq

uvannat imaq halumaittut kuvigiami iluanut anaqtarviit kuvvianut. Ihivriurfaarmigumi naammakpiarumi, NRC unalu UKIUQTAQTUMI havaqatiginaqtut pivallialutik iliuvaivlutik angijaaqtumik nunamiuqatigiiktut iglut Iqaluktuuttiarmi.

BeAST Ingilrutinga Aadjikkutaanit atauhirmik iliuvaivlutik uvani CHARS: NRC

Qauyimagaluaqit?

Ilaurutik mitain, uuminngaluuniit nunamiujut ihiit, nauhimajaujut haffumanngat anaqtarniit munarijaujut piliriakhat. Hamna ihiit aktuqtaulaaqtut aturlugulu uunnakhiigianganit, uumajuit uunaqtikhangit. Aturlugit ihiit ilagijaulaaqtut maniliurahuarnirnut unalu avatikhanut hiaminnaittut qaujiharnirnut.

Qitirmiut qalviit munaqhainirnut hivuuranaittut unalu nunamiuqatigiit-kigligutaanit tukhiutijangit

Qaffiujut qalviit iluani Qitirmiut nunangani?

Tuhagakhaujut

- Una Nunavut Kavamangit unalu Kugluktuk Anguniaqti Timiujut (HTO) havaqatigihimajut kititiqhutik hivituningit qalviit amihuuningit Qitirmiut nunangani iluani.
- Qalviit nunangani iluani ilitturnaqhuni ikittuuvluni hivituningit ilitturnaqhunilu inuit angunialiqpagaat.
- Ilihimaajaat hivituningit haffumani qalviit amihuuningit nunangani iluani ilitturnaqhuni hivunngani aturaaqpagaat anguniaqtaat iniqhimaittumik ikajuutauniaqhuni ilittuqhailutik uvunga ihuilauihimajut qimilurningit piliriakhat. Una nalunaitkutaq ikajuutaulaaqhuni ilittuqhailutik niqikhaqhiuqtut qaujiharniq tuktunut munaqtauningit.
- Una havangnaqtuq qaujiharniq havaaq uvannat Nunavut Kavamat unalu Kugluktuk HTO ilaliutigijangit hivitujumik ilihautikhangit havaktittijunut uvunga HTO katimajit. Ilitturnaqhunilu ihuaqpiaqtumik ilagiikhutik qaujiharniq havaangit ilittuqhaivlutik uumajunut munaqhiijangit.

Havaakhanut nainaaqhimajuq

Uvani 2018 unalu 2019, Nunavut Kavamangit uumajulijit havaqatigivluniuk ukunangat Kugluktuk Angoniati Katudjiqatigiit (Kugluktuk HTO), kangiqhijaangani hivituningit haffumani nunanganit qalvik amihuuningit. Una havaarijaujuq ikajuqhimajaat aturaaqtakhainit aviktuqhimajumi munaqhainirnut aulapkaigianganit **kigligutaanit nalunaitkutaq** qaffiuningit hivituningillu haffumani qalviit nunangani iluani.

Una qaujiharniq ilitturnaqtuq niqikhaqhiuqtunut qaujiharniq haffumani tuktu munaqtaujunut atuqtaulaaqhunilu aulapkaihimajuq hivunngani aturaaqtakhainit anguniaqtunut tamatkiqhimaittut ikajuutikhangillu uvunga Nunavut Avatiliqijiruatkut Katimajit (NIRB) qimilruqtakhait piliriakhat.

Qaujihaqatigiiktut atuqpektut hivuuranangittumik ukpiruhuutait kititiqhutik qalviit mitqungit ihivriugait uvani tununngani uataani Napaktulik Tahiq. Iliuraimajut 154 mitqurnit- kitittijut, nirijakhaat tuktu, umingmak kanaangit, unalu tipilingnit qarjunnguanit, taimaa nalunaitkutaq ikaaqhutik maniqqami. Napaaqtunnguat pulahimajut alrujalingnit taimaa mitqua kititirianganit

Havaatigut hivuliqtijut:

Malik Awan, Avatiliqijit Havagvik, Nunavut Kavamangit, mawan@gov.nu.ca

Qalvik: Thomas Kitchin unalu Victoria Hurst

Polar Knowledge
Canada

Savoir polaire
Canada

Canada

Qalvik

Hamna qalvik anginiqhaujut uumajuit uvanngat tiriit ilagijaujut. Kulavait uqumaidjutiqaqtut hamnaujngnaqhijut 10.5 kilukulaanut (23 uqumaidjuhinut) anguhalluit uqumaidjutiqaqhutik 15kilukulaatigut (33uqumaidjuhingit).

Qalvit nauttiamik niqainnarniglu nirijuktut niqikhaqhiujuktut. Kihiani hakugikpiaqhutik tuqutillaqhutik angijaaqtumik anngutikhaq tuktunnaq, tuku, tuktuvak, ilaani anguvagait.

Ilagijaattaq niqikhaqhiuqpaqtut angijaaqtumik anngutikhangit ukiumi, qalviit nirijuktait manniit uvanngat nunamiuttanit ivajuktut tingmianit mahungnit paunnigait aujannguraangat. Qalviit ilittuqhaujut nunangani takunnaqtut naittumik hivitunianut takunnaqhutik angiklijuummihutik inuit angunialiqpagaat.

Kigligutaa nalunaijainiq

Kigligutaa nalunaijainiq naunaiqhijangit ilaliutigijangit piksaluqhijangit qanurilingajaujut hulijauhijangit tadja. Nalunaijainiq hivunnngani tautulaaqhutik uvanngat nalunaitkutaq ihimagijaujut aallanngujangit.

anngutikhanut atuqhugit. Ihivriuhijangit havaarivluniuk avataanit 10-ublungani havaarijngit uvanngat Qiqailruq tatqiqhiutaa atulihaaqtumi uvunga nunguani Qitiqqautijug 2018 unalu 2019 mit. Ilitturnaqhunilu akituunngittuq munarijaanit qalvik amihuuningit maniqqami.

Havaami Qanurilingit

Qaujiharhiqit ilittuqhaujut nalunaijavlutik uumani DNA uvanngat kititihijangit mitqurnit nalunaijavlutik avaliqanngittumik qalviit angutaugumi arnaugumiluuniit. Qaujiharhiqit nalunaijavlutik aadjigiiktumik qaffiujut angutaugumik arnaugumigluuniit qalviit. Nalunaiqhijut 22 nit qalviit uvani 2018 mi, hamnaujut 11 arnavlutik 11 angutaavlutiglu. Qulit qalviit nalunaiqtauhimajut uvani 2018 mi angujauffaarmijut uvani 2019 mi.

Una kiuviniit takukhauvlutik hamnaujut pingahut hitamaujut qalviit hamnavlutik 1000km². Tahapkuat kangiqhidjutingit aturnaqhunilu hamnavlutik qalviit aimaviqaqtut qitqaniittut iluaniittut 4,000km² ilittuqhijit nunangani hanianiittut Napaktulik Tahiq, hamna mitquq- kititihijangit napaaqtuq iliuraihijangit. Qalviit atuqhijangit ilittuqhijangit aallatqiingujut, tukiqaqhunilu aallatqiingujut amihuuningit hivitungat kangiqhihijangit ukiunganit.

Qalvit angijaaqtumik hivunikhajangit mikijugaluqhutik. Uvani 2018 mi, qaujiharhiqit tautukhijangit aallatqiingujut haffumani 25 km jungnaqhijut tamarmik anguhalluugumi kulavaugumiluuniit. Uvani 2019 mi, qaujiharhiqit tautukhijangit anginiqhaujut amihuujut anguhalluit.

Una ilittuqhaujut ilitturnaqtuq aturluqhijangit atauhijangit qaujiharhiqit havaangit ilittuqhainiaqtut uumajulijit munaqtijut. Ilitturnaqhunilu aturnaqtut hulijakhautaujut ilaliutigijangit arlingnaqtumik ilihautikhainit havaarijngit uvunga HTO katimajit uvuuna ikajuqatigiiktunut qaujiharhiqit havaarijngit.

Havaqatigiiktut / Ilitarijaujngit: Kugluktuk Angoniattit Katudjiqatigiit, Anguniaqtit Timin-ganit Maniqqatigiiktut: Malik Awan, Nunavut Kavamata Avatiliqijit; OJ Bernhardt, Kugluktuk HTO katimaji Eric Hitkolok, Kugluktuk HTO katimaji; Perry Klengenberg, Kugluktuk HTO katimaji Jonathan Niptanatiak, Kugluktuk HTO katimaji. Maningnut ikajuqhijangit: Nunavut Kavamat Avatiliqijit; Nunavut Uumajulijit Katimaji (NWMB); Ukiuqatigiti Qaujiharhiqit Kanata.

info@polar-polaire.gc.ca

	English	Français
Twitter	@POLARCanada	@POLAIRECanada
Facebook	@PolarKnowledge	@Savoirpolaire
Instagram	@polar.knowledge	@savoir.polaire
LinkedIn	linkedin.com/company/ polar-knowledge-canada	

Website (English)

canada.ca/polar

Website (French)

canada.ca/polaire